24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6503 . 30 ՄԱՅԻՍ 1907 ՇԱԲԱԹ 1 ՃԷՄԱԶԻ-ԻԼ.-ԷՎ.Վ.Է. 1325 12 JUIN 1907 24me année № 6503

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրք.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԵՐԸ ՄԵԿ ՎՐԱՑ
20 հատ 1 գրուշոց փող
1 մեծ. հատուով կ'բեռուցուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعیه ده غلطه ده اره ولك غزته سی اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Դ.— ԻՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տքթ. Մ. Վահէ, որ իր կարգին չատ անհաշտ քննութեան մը ենթարկած է Պէրպէրեանը Ա. Մամուլի մէջ (Թիւ 20), որոշ կերպով կ'ըսէ թէ Պէրպէրեան «իբրեւ գրագէտ հետեւակ է, զուրկ ստեղծագործող մտքէ»։ Մենք չափազանց կը գտնենք մեծայարգ Տօքթօրին այս վճիռը. եթէ հեռեւակ ըսելով կ'ուզէ հասկցնել կոյրընկուրայն այս ինչ կամ այն ինչ հեղինակի հետեւող մը, ասի ինքնին կը հակասէ Պէրպէրեանի ընտրականութեան, որ հետեւակութիւն չէ, այլ բոլորովին տարբեր բան մը. ընտրող, տրամաբանող միտք մը հետեւակ չկրնար ըլլալ այն իմաստով, որով հիմա կը հասկցուի հետեւակութիւնը, և գրեթէ տարբեր չէ բանագողութենէ։ Պէրպէրեան զուրկ չէր նաեւ ստեղծագործող մտքէ. այո՛, ընտրական մը չկրնար զուրկ ըսուիլ հեղինակ կամ ստեղծող կարողութենէ, վասն զի ընտրական ոգին ալ ընտիր կարողութիւն մըն է ինքնին։ Ամէն չողղողուն մետաղ ոսկի չէ. նոյնպէս դժուար է լաւ շինուած կեղծ ադամանդները որոշել ստոյգ ադամանդներէն. և խմաստասիրական և մատենագրական աշխարհներու մէջ քիչ չեն չողղողուն մետաղներ և փայլուն ադամանդներ. ճանչնալ ստոյգը և զատել՝ կրօվի կարողութիւն մը կը պահանջէ։ Պէրպէրեան ունէր այդ կարողութիւնը։ Իբր Դաստիարակ-Դրագէտ մա՛նաւանդ պէտք ունէր ինքը այդ կարողութեան. իր գործին բնական պահանջն էր այն, միշտ հետեւիլ դաստիարակութեան և կրթութեան կրած բարեփոխումներուն և զարգացման աստիճանին և արժանապէս օգտուիլ ատոնցմէ։ Դալով ստեղծագործող մտքին, Պէրպէրեան զուրկ չէր ատկից։ Իր քերթուածները ողեւորող ներշնչումը՝ հետեւակ մտքի մը վրայ ապարդիւն պիտի ըլլար։

Մենք ուրեմն կրնանք յայտարարել, որ Պէրպէրեանի գրականութեան նիւթերը, իրենց ինքնագրութեան դրոշմով, պարզ հետեւակութեամբ չեն մշակուած, այլ ընտրականութեամբ։ Դիտող, ուսումնասիրող միտքերու մէջ զարմանալի հանգիստութիւններ կան։ Շատ անդամ երկու և աւելի գիտուններ, առանց իրարմէ լուր ունենալու, միեւնոյն գիւտերը կ'ընեն։ Անոնք բացարձակապէս անկախ են իրարմէ, բայց երկուքն ալ բացարձակապէս կախում ունին լնութենէն, որուն գաղանիքներուն մէջ խորասուզուած կամ նոյն կամ նման կամ տարբեր շափիներէ միեւնոյն նպատակին կը հանին։ Ես միշտ մաթեմաթիքական կամ երկրաչափական խնդիրներու նմանցուցած եմ քնութիւնը և իր երեւոյթները. ո՛վ որ դիտող է, ո՛վ որ թափանցող միտք ունի, ո՛վ որ յաջող է՝ ան միայն կրնայ լուծել խնդիրը։ Այս այսպէս է կը կարծենք մասնաւոր աշխատութեան վերաբերեալ բոլոր գործերու համար։ Այն է պատճառը որ կ'ըսենք, Պէրպէրեանի գրականութիւնը՝ իբր արդիւնք ընտրական ոգի ունեցող գրագէտի մը պարբերական և երկարամեայ աշխատութեան՝ բոլորովին տարբեր է պարզ հետեւականութեան արդիւնքներէն։

Քանի քանի անգամ պարբերական աշխատութեան բացատրութիւնը գործածեցինք Պէրպէրեանի գրականութիւնը ընդունելու համար. կ'ուզենք երկու խօսքով ճշդել մեր միտքը։ Պէրպէրեան իր ինքնագրութիւններուն մէջ միահետ գործ մը չունի։ Իր բոլոր տետրակներն ու գիրքերը, պէտքի մը կամ պարագայի մը հանդէպ գրի առնուած ճառերու, բանախօսութիւններու, յօդուածներու, ուսումնասիրութիւններու արդիւնք են։ Այսպէս՝ այլ և այլ առիթներու և ժամանակներու մէջ պարբերական աշխատութեան մը արդիւնքով կազմուած են իր գիրքերը. և այս գիրքերը կազմելու ատեն ուշադրութիւն ըրած է նման նիւթերը քով քովի բերել և որոշ մասերու վերածել իր գրուածները։ Այնպէս որ՝ եթէ այսօր կարելի ըլլար Պէրպէրեանի բոլոր ինքնագրութիւններէն ամբողջ գործ մը հրատարակել, պիտի ունենայինք նոր ձուլուած քանի մը հատորներ, 1. Քերթուածներէ, 2. Ճառերէ և բանախօսութիւններէ, 3. Հուսկ-բանքերէ, 4. Կրթական խնդիրներէ, 5. Թարգմանութիւններէ և 6. Դասագիրքերէ։

Պէրպէրեան՝ ծանրաբեռնուած Տէօրէնի և Դաստատի պարտաւորութիւններով, հազիւ ատեն պիտի գտնէր պարբերական աշխատութեամբ գրականութիւն մը մշակելու. և ես աւելին պիտի ըսեմ, եթէ Պէրպէրեանի տեղ ուրիշ մը ըլլար, միեւնոյն գործին և զբաղումներուն մէջ, չեմ կարծեր որ Պէրպէրեանի չափ բան կարենար գրել։ Սոսկալի աշխատութիւն մըն է, մինչեւ իրիկուն դասարաններու մէջ չունչ հատցնելէ ետքը՝ գրականութիւն ալ ընել. միայն սա դժուրութիւնը ունէր Պէրպէրեան, որ միշտ Դաստիարակ-Դրագէտի մը գրականութեամբ զբաղեցաւ, և ասի իր գրական բուն արժանիքն է. այ՝ սինքն՝ Պէրպէրեան միշտ իր գործին և կոչումին հաւատարիմ մնաց, իր բոլոր ձգտումները, իր բոլոր աշխատութիւնները, իր բոլոր գրականութիւնը դաստիարակութեան է. դաստիարակին շուրջը դարձան։

Պէրպէրեանի գրականութեան մասին մեր ամփոփումները աւարտելու համար երկու կէտեր ալ պէտք է մատնանիշ ընենք, այսինքն Պէրպէրեանը պէտք է դիտել իբր խօսող և իբր քննադատող. վասն զի, ինչպէս տեսանք, իր գրականութեան ընտրելագոյն մասը արտասանուած ճառերէ կը կազմուի, և իբր քննադատ ալ քիչ բաներ չէ գրած լեզուական, գրական և այլ խնդիրներու մասին։

Ես իմ մասին դիտած եմ, որ Պէրպէրեան լաւ արտասանող մըն էր քան թէ լաւ խօսող մը։ Մտերմական և դասարանական խօսակցութեան մէջ աւելի դիւրութիւն կը զգար, բայց հրապարակի վրայ այդ դիւրութիւնը ունենալու համար անպատճառ գրած պէտք է ըլլար իր խօսելիքը։ Հաճոյքով կ'ունկնդրէինք մեր Դաստիարակ-Դրագէտի արտասանած բանախօսութիւններուն, թուքի վրայ, հնչուն և ախորժելի արտասանութեամբ մը, վասն զի գրական և գրագիտական այն բոլոր դարձուածները, որոնց յատուկ խնամք տարած էր, յանգաւորի պէս կերտուած արձակ նախադասութիւնները, ճախարակէ եղած պարբերութիւնները, խնամտա գուրգուրանքով մը մէջ բերուած և թարգմանուած ընտիր ընտիր ասացուածները կամ առածները, վերջապէս այս բոլորը, մա՛նաւանդ երկար երկար խօսելու մասնաւոր հակումով մը, անուշտ դժուար պիտի ըլլար իրեն համար բերանացի արտայայտել և յաջողիլ։ Պէրպէրեան՝ իր գրաւոր գրածները արտասանելու մէջ չատ յաջող էր, բայց բերանացիներու մէջ ո՛չ, եթէ նոյն իսկ նախապէս գրած ըլլար։ Իր բամբասանքները Ազգ. Հիւանդանոցի տարեդարձին առթիւ տրուած սեղանին վրայ՝ զորս նախապէս կը գրէր և ետքը բերանացի կ'ըսէր, չէին ունենար այն հրապոյրը, զոր կը զգայիր քանի մը օր ետքը կարդալով անոնց գրուածը Ա. Մամուլի մէջ։ Երբ գիրէն կը հեռանար Պէրպէրեան՝ կարծես կը տրկարանար։

Դալով Պէրպէրեանի քննադատական ոճին՝ անսղջելի է այն։ Այս ճիւղը, իբր արտայայտութիւնը իր նկարագրին, գրականութեան մէջ պահած է իր խստութիւնը, բայց ոչ չափազանց խիստ եղանակն արտայայտութեան։ Առաջին Տեւեւի մէջ իր «Վերկին պատասխանիճ առ Զամուրեան Պատուելի» խորագրով գրուածները սոսկալի բաներ են, այնքան սոսկալի, որ այսօր չենք ներեր Պէրպէրեանի խմոր և կոչում ունեցող ոճէ պատանի քննադատ, որ այդպիսի գրիչ մը գործածէ։ Առաջին քանի մը տողերուն մէջ, հայ ժեղուիթ, գայլ, ղղիկ, եօթնագլխեան վիշապ, և այլն պատուանուններով կը դիմաւորէ Տէրոյենցը։ Եւ իր լուտանքները նետելէ ետք Պատուելիի բազմամտուտ ճակտին վրայ, կ'ուզէ տագնապեցնել զայն աշխարհաբարի և գրաբարի իր սկզբունքներով։ Պատուելին, բանգէտ մարդ, ըսած է որ գրաբարը անգործածելի է ա՛լ. պատանին Պէրպէրեան, դեռ բոլորովին տաք՝ Դարագաշի չունչին տակ, կը պոռայ անոր երեսն ի վեր. «Պէտք չէ՞ որ զէթ դուք մեռեալ չհամարիս, քանի որ անբաժին մնացած է կրօնքէն զոր պաշպանել կը կարծես» (Առաջին Տեւեւ, էջ 214)։ — «Իսկ գալով քո այն շաղփաղփութեանց, որովք կը պակես ժէզուիդուութեանդ այդ նոր հրաշակերան և որովք զիս վատահամբաւելով անօգուտ ճիգ մը կը ձգես, կը պատասխանեմ.— Իմ աշակերտներն քո հետեւակ ոճին վերայ կը խնդան, քերականական և տրամաբանական սխալներդ կը ծաղրեն և Բասքալայ խորհրդածութեանց թարգմանութիւնդ կը սրբագրեն» (անդ. էջ 215)։

Իրաւ որ իբր լուսամիտ ուսուցիչ չատ մը կերպերով կրնար Տէրոյենցէն տարբեր խորհիլ և դատել պատանին Պէրպէրեան, բայց թէ իր պատանութեան մէջ իսկ Տէրոյենցը ջանչանելու կարող աշակերտներ հասուցած ըլլայ, կը տեսնենք որ չափազանց բարձր քննադատութիւն մըն է այս՝ Պատուելին պղտիկցնելու համար։ Աշխարհաբար և գրաբարի խնդրին մէջ, այսօր նոյն ինքն Պէրպէրեանի ոճն ալ կը հաստատէ, թէ Տէրոյենցը կատարելապէս իրաւունք ունէր, և պէտք է ի պատիւ Տէրոյենցի յիշատակել թէ նա չատ մեծ ծառայութիւններ մատոյց աշխարհաբար գրականութեան զարգացման իր բոլորովին ժողովրդական հայերէնով՝ իբր մատենագիր և հրատարակագիր։

Պէրպէրեան և Տէրոյենց կ'երեւի չատ մօտ եկած են իրարու և անխնայ կը հարուածեն զիրար. Պէրպէրեան իր երկրորդ պատասխանը կը վերջացնէ. «Եւ եթէ զիս հականալոյ կարողութիւն չունիս, էր քննադատել կը քարնիս ինչ որ անհականալի է քեզ համար» (Անդ. էջ 217)։ Այս խիստ և խրոխտ ոճը քննադատութեան՝ ձեւով միայն եղանակաւորուած՝ կ'ինչէ Պէրպէրեանի բոլոր ընդդիմախօսութիւններուն մէջ, որոնց ամէնէն մեղմը եղաւ իր վերջին պատասխանը, նոյն ատեն իր ամէնէն վերջին գրուածը, հրատարակուած Նուպարեանին (Ա. Մամուլ Թիւ 19)։ Ո՞վ թէ Ը՞ով, Գ՞ով թէ Բ՞ով խնդրին շուրջ իր քանի մը գրուածներն իսկ ուշադրաւ տարբերութիւն ունին իրարմէ մեր դիտած տեսակէտով. այ՝սպէս ոչ թէ՛ լեզուի, թէ՛ ապացոյցներու անհերքելիութեան, թէ՛ քննադատական սլաքներու կողմէն անստգիտ գրուածն է, որուն բոլորովին համամիտ ենք։ Երանի թէ Պէրպէրեան ամէնէն յառաջ այդ յօդուածը գրէր բանասիրական այդ վէճին առթիւ, և ամէն բան ըսած կ'ըլլար արդէն՝ զինաթափ ընելով իր ընդդիմախօսը, և կամ երանի՝ թէ քնաւ չգրէր այդ յօդուածը, որովհետեւ իր վատանգաւոր կուրծքը շարթի օր մինչեւ երեկոյ ծռած էր գրասեղանին վրայ, այդ յօդուածը լմնցնելու համար. լմնցուց... բայց, աւա՛ղ, ինքն ալ լմնցաւ։

Մեր Դաստիարակ-Դրագէտի գրականութեան ամբողջութիւնն ուրեմն, նիւթ, լեզուի կամ ոճի և արտայայտութեան բոլոր ձեւերու կողմէն, որոշ նկարագիր մը ունի։ Պէրպէրեան իր գրականութեան մէջ ալ կը ներկայանայ իր ընտրականութեամբ, շարունակ իր գործին և կոչումին շուրջը, իր պարբերական աշխատութիւններուն հաւաքական արդիւնքներուն մէջ, միշտ նոյն մարդը՝ նոյն Դաստիարակ-Դրագէտը, իր բացառիկ դիրքին վրայ։

ԼԵԶՈՒԻ ԽՆԴԻՐԸ

Երէկուան Արեւելքի մէջ «Դրասէր» կը յուզէր լեզուական չատ կարեւոր հարց մը։ — «Աշխարհաբարի միօրինակութիւնը», — որու մասին կուգամ պարզել կարգ մը տեսութիւններ։

Այս՝ խնդիր մը որ յաւիտենական այժմէութիւն ունի, ինչպէս մարդկային բարքերը՝ մշտական գործածութիւն։ Խնդիրը սա է թէ մեր արդի զբաղուող և խօսուող աշխարհաբար լեզուն ինչ վերջնական ձեւի պիտի յանգի. միակերպութեա՞ն թէ հիմակուան պէս այլազանութեան և կամ իր այլեւայլ տեսակներէն ո՞րը պէտք է ընդհանրանայ։

Յայտնի է որ այսօր ամէն գրող իր յատուկ լեզուն ունի։ Նոյնպէս ամէն գիրք կամ դասագիրք՝ իր մասնաւոր քերականութիւնը։ Ոմանք աւելի մօտ են զրաբարի, ոմանք՝ պակաս։ Ուրիշները աշխարհաբարի կը ձգտին բոլորովին։ Կան որ կը ջանան կարելի եղածին չափ ի բաց թողուլ հոլովմանց ամէն տեսակները և գործածել մէկ տեսակ միայն, այն է ամէն բառ ի վերջաւորութեամբ յանգեցնել և ըսել միշտ եկեղեցի, ուղի, տունի, ունի, նեղուքիւնի ևն.։ Կան գրողներ ալ որ թէպէտ այսքան ծայրայեղ չեն, բայց իրենց ի սեռականով այնչափ մտամոլեղած են որ Վանի, Մուշի կ'ըսեն փոխանակ Վանայ, Մշոյ ըսելու, մինչդեռ ոչ գաւառաբնակ և ոչ որ և է տեղի պարզ ժողովուրդ առջի ձեւը չգործածեր բնաւ, այլ անխափան վերջինը միայն։ Գրողներու մէկ մասին սովորութիւնն ալ է երբեք զրաբարի ձեւով յօգնակի հոլով չգործածել, թէև ամէն բառի սեռականը անպատճառ իով չեն ըներ։ Օրինակ, չեն ուզեր երբեք ըսել առեւտր. գործոց վարչութիւնը, այլ միշտ առեւտրական գործերու. ոչ երբեք Հայոց կամ Ցունաց Պատրիարքարանը, այլ Հայերու, Ցոյներու ևն., ևն.։

Բայերու խոնարհումներու մասին բարբարաբար խնդիր մնացած չէ այլեւս։ Ամէնուն լեզուին և գրչին տակ աշխարհաբարի միօրինակ ձեւերը ընդունուած, լմնցած են. այնպէս որ այլեւս ոչ ոք կը գործածէ գրաբարի ձեւով բայի խոնարհման որ և է տեսակ։ Ամէն մարդ կը խօսի ու կը գրէ սիրեցինք, եկանք, բողուցինք, խօսեցանք ևն., ու չկայ մէկը որ ըսէ կամ գրէ սիրեցաք, եկաք, բողաք, խօսեցաք ևն.։

Թէ ինչպէ՞ս եղեր է որ բայերու գրաբարաձեւ խոնարհմանց այլազան տեսակները այսպէս վերջնական միակերպութեան յանգեր լմնցեր են, մինչ հոլովմանց նոյն բանը չէ պատահած, դժուար չէ պատճառը հասկնալ, երբ նկատի առնուի սա պարագան թէ բայերու խոնարհումները իրենց զանազան ձեւերով բաւական դժուարութիւններ ունին միաք պահուելու և գործածուելու համար անուս մարդերու կողմէ, մինչ հոլովները բաղդատաբար ոչ անոնց չափ բազմազան են և ոչ այնչափ դժուար։

Բայց հոլովներէն ի զատ ահագին տարբերութիւններ կը տիրեն նաև քերականական այլեւայլ ձեւերու, ոճերու, ածացուածներու մասին՝ գրողներու և խօսողներու մէջ։ Ոմանք բաւական յանգախ կը սպրդեցնեն իրենց լեզուէն կամ գրչէն զուտ գրաբար ձեւերը, ինչպէս ըստ կամս, ըստ բաց, յամենայն դէպս, այսու ամենայնիւ, այլոյէ հանդերձ, ի դէպ է ըսել ևն.։ Իսկ ուրիշներ մասնաւոր խնամով կը զգուշանան այս և ասոր նման գրաբար ձեւերէ և կը գործածեն միշտ տարական գործերու. ոչ երբեք Հայոց կամ Ցունաց Պատրիարքարանը, այլ Հայերու, Ցոյներու ևն., ևն.։

Բայերու խոնարհումներու մասին բարբարաբար խնդիր մնացած չէ այլեւս։ Ամէնուն լեզուին և գրչին տակ աշխարհաբարի միօրինակ ձեւերը ընդունուած, լմնցած են. այնպէս որ այլեւս ոչ ոք կը գործածէ գրաբարի ձեւով բայի խոնարհման որ և է տեսակ։ Ամէն մարդ կը խօսի ու կը գրէ սիրեցինք, եկանք, բողուցինք, խօսեցանք ևն., ու չկայ մէկը որ ըսէ կամ գրէ սիրեցաք, եկաք, բողաք, խօսեցաք ևն.։

Թէ ինչպէ՞ս եղեր է որ բայերու գրաբարաձեւ խոնարհմանց այլազան տեսակները այսպէս վերջնական միակերպութեան յանգեր լմնցեր են, մինչ հոլովմանց նոյն բանը չէ պատահած, դժուար չէ պատճառը հասկնալ, երբ նկատի առնուի սա պարագան թէ բայերու խոնարհումները իրենց զանազան ձեւերով բաւական դժուարութիւններ ունին միաք պահուելու և գործածուելու համար անուս մարդերու կողմէ, մինչ հոլովները բաղդատաբար ոչ անոնց չափ բազմազան են և ոչ այնչափ դժուար։

Բայց հոլովներէն ի զատ ահագին տարբերութիւններ կը տիրեն նաև քերականական այլեւայլ ձեւերու, ոճերու, ածացուածներու մասին՝ գրողներու և խօսողներու մէջ։ Ոմանք բաւական յանգախ կը սպրդեցնեն իրենց լեզուէն կամ գրչէն զուտ գրաբար ձեւերը, ինչպէս ըստ կամս, ըստ բաց, յամենայն դէպս, այսու ամենայնիւ, այլոյէ հանդերձ, ի դէպ է ըսել ևն.։ Իսկ ուրիշներ մասնաւոր խնամով կը զգուշանան այս և ասոր նման գրաբար ձեւերէ և կը գործածեն միշտ

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՆՈՐ ԿՈՒՍԱԿԱԼ
ՎԱՍԵՄ. ԹԱՀԻՐ ՓԱՇԱ
S. E. TAHIR PACHA
Le nouveau gouverneur-général du vilayet de Trébizonde

ՑԱՆԻԷԼ ԼԷՋԻԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՁԱՒԱԿԸ

Զ.

ԹԱՔՍՈՅՑ

—Դուք ալ ինծի պէս պիտի կրնայիք գտնել այդ առարկան, պատասխանեց Ժէրվէն։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզես։ Մինթէ կը մերժե՞ս անտառ դառնալ։

—Ո՛չ, մրմնջեց Ժէրվէ։

Բայց իր աչքերը ուրիշ պատասխան մը կուտային...

Մաքսիմ խորունկ ու անպարտելի սոսկում մը կարդաց, թերեւս ոճրին վայրը երթալու անկարելիութիւնը։

Կոմսը, չփոթմամբ, իր հպարտ ընթացքէն հրաժարեցաւ։ Նորէն մօտեցաւ Ժէրվէի, ձեռքը բռնեց — չինականի ու ոճրագործի այդ ձեռքը — և սիրալիր կերպով անոր վրայ ծռեց իր դէմքը, գգուիչ բառեր ուղղեց, իր ահաբեկած տղան հանդարտեցնող մօր մը պէս։

—Օ՜ն, Ժէրվէ, հիգ մը ըրէ... Միակ հիգ մը կը պահանջեմ քենէ։ Այդ բանը ի՞նչ նշանակութիւն ունի այն դիւցազնութեան հետ բաղդատմամբ զոր կատարեցիր։ Պէտք է որ դառնաս թաքստոցին տեղը։ Հարկ է որ այնպէս ընես։

Իր աղդեցիկ հեղինակութեամբ՝ կոմսը կը ջանար նուաճել այդ վարանոտ կամքը։

—Պիտի՞ երթաս։

—Պիտի երթամ։

Դլխահակ, խուսափուկ նայուածքով և տարակուսանքով լցուած պատասխան մըն էր առ։

—Մտիկ ըրէ՛, Ժէրվէ։ Եթէ երբեք գործդ կը դիւրանայ, քեզի կ'ընկերակցիմ։

Այդ առաջարկը դժուարաւ արտաբերուեցաւ Մաքսիմի չրթունքներէն՝ որոնք խրոխտ ձեւ մը ունէին միշտ։

Մինչեւ այդ տեղուանքը կ'իջնէր Մաքսիմ։ Այդ անզգամին պիտի ընկերանար՝ անտառին մէկ անկիւնը երթալու և գողցուած առարկաները հանելու համար թաղուած տեղէն։

Բայց ինչ՞ը չպիտի ընէր, ձեռք անցընելու համար ադամանդաղարդ փոքր ժամացոյցը և անոր մէջ գրուած վեց բառերը։

Ժէրվէ նայեցաւ իր նախկին պետին, իր հպարտ տիրոջ երեսը, որուն տիրապետող ազդեցութիւնը վաղեմի յարաբերութեան մը արդիւնք էր։

Ժէրվէի երախտագիտութիւնը, որ մոլեռանդութեան փոխուած էր իր մէջ, զգայականութեան աղբիւրէն առաջ չէր եկած բնաւ։

Այդ երախտագիտութիւնը կազմուած էր աւելի կոչտ ցանցէ մը, ուր իրարու խառնուած էին անարգ հիացումը, շահադրդռութիւնը և բնազդական հնազանդութիւնը հանդէպ տիրապետող բնաւորութեան մը, և մանաւանդ հպարտ արբշռանքը՝ զոր կը զգար կոմսին պէս մարդու մը ամենաթաքուն կեանքին մասնակցութեամբ։

Իր բարոյական չփոթութեան և ողբերգական տեսարանին առթած ցնորքին մէջ, ուր մինչեւ վերջը Ժէրվէ կատարած էր իր դերը, ջիղերը լարուած, հոգին խելայեղ, մարմինը ընդվզած, հնոցպանը նահմ դոհունակութիւն մը զգաց՝ աւելի սերտօրէն եղբայրանալով այնպիսի մէկու մը հետ, որ անզուգական կը թուէր իրեն՝ ամբողջ աշխարհի վրայ։

Պահ մը մոռցաւ ոճրին ցնորատանջ պատկերները։

—Պարոն կոմս, ինծի հետ պիտի՞ գաք։

—Եթէ երբեք մինակ երթալ չես համարձակիր, այն ատեն կուգամ, ըսաւ Մաքսիմ մեղմաձայն։

—Պարոն կոմս, ի զուր խոստացած պիտի ըլլամ, որովհետեւ չեմ գիտեր թէ քաջութիւն պիտի՞ ունենամ այդ բանն ընելու։

—Լա՛ւ։ Բեզի պիտի ընկերանամ։ Բայց ե՞րբ և ի՞նչպէս։

—Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուիմ միշտ։

Այդ տկարացած ուղեղը չէր կրնար հնաքի ու խուսափողական միջոցի դիմել։

Կոմսը խորհեցաւ պահ մը։

—Մտիկ ըրէ... Վաղը կանուխ է... Բիւիլկիդ ըսածին նայելով, ան թոյլ չպիտի տայ որ դուրս ելլես։ Բայց պիտի ջանամ խելքդ գլուխդ բերել, առանց ափեղցիկ բաներ զրուցելու։ Կրնաս այդ բանն ընել, այնպէս չէ՞։

—Այո՛։

—Ջանա՛, հիւանդապահուհիդ և բժիշկդ համոզել որ բարոյական ու ֆիզիքական ուժերդ կը վերստանաս։

—Դիւրին է ատիկ։ Արդէն իսկ կորսնցուցած չեմ դանոնք։

—Աւելի լաւ։ Վաղայաջորդ պիտի գամ քեզ տեսնելու։ Հիւանդապահուհիին առջեւ ինչ պիտի խնդրես որ Լուվրէթ տանիմ քեզ...

Ժէրվէ սարառաց ակնարեւօրէն։

— Այդ միջոցին չպիտի դիմես, եթէ երբեք անհաճոյ կը թուի քեզի։ Պատրուակ մըն է ատիկա։ Միասին կ'երթանք։ Կառքս պիտի ձգենք Լիոնի կայարանը։ Անգամ մը կառախումբ նստելէ յետոյ՝ գործը կը կարգադրենք, կը հասկնա՞ս...

— Այո՛, պարոն կոմս։

— Վաղայաջորդ օրը, որոշուեցաւ, այնպէս չէ՞։

Կոմսը մեկնեցաւ։

Մինչեւ վաղայաջորդ օրը սպասել երկար կը թուէր իրեն։

Ժէրվէի արտասովոր կերպարանքը մտահոգութիւն կը պատճառէր իրեն։ Չկրնալով որոշել թէ ի՞նչ բան նպատակաւոր կամ ակամայ էր Ժէրվէի մտային անկարգութեան և զգացած սարսափին մէջ, որ մինչեւ այն ատեն դողցած չէր, կոմսը ՀՂԱԳՐԳՌՈՒԹԵԱՆ մատնուած էր, մթին դժուարութեանց հանդիպած ըլլալուն համար, որոնց դէմ չէին կրնար բան մը ընել իր անդրդուելի կամքը և յանդգնութիւնը։

Ո՞վ պիտի յուսար առանկ բան մը...

Ամէն ինչ շատ լաւ յաջողած էր։ Այդ յանդուգն գործին հեղինակն իսկ չահաւոր ելած էր, ամուսնական ազատութիւնը ձեռք բերել յաջողելով, քանի որ իր կինը ոչ եւս էր։

«Տխմա՞ր և վայրենի՞, կը խորհէր կոմսը, կը նախադդայի որ նողկալի ծրագիր մը ունէր իր տարաբախտ կնոջ դէմ։ Առանց այդ ոճրին, արկածը անմեղս բան մը պիտի ըլլար պարզապէս։ Դոնարեղէնը մշկընկոյզի պէս յափշտակուած էր Շամպլէյի դրպանէն։ Կաթիլ մը արիւն չպիտի թափէր, և խղճի խայթն ալ գոյութիւն չպիտի ունենար։ Մինչեւ կեանքինուս վերջը պիտի խնդալինք այդ արկածին վրայ։ Ատոր փոխարէն՝ զաւիր ողբերգութիւն մը... Ու Ժէրվէն, պողպատի պէս ճկուն ու հաստատուն արարածը և այդ հիանալի գործին ընդ միշտ աւրուած է ալ։»

Այսպէս կը խորհրդածէր կոմսը իր կառքին մէջ. բարձերուն կրթնած և ձեռքը դռնակին վրայ դրած, մեքենաբար կը դիտէր դուրսը, աւելի իր խորհրդածութիւններով միաքը գրաւուած քան թէ փողոցի տեսարանով։

Սակայն իր մօտ պարզուող տեսարաններէն մէկը սկզբան չդրաւեց իր ուշադրութիւնը։

Ատեն անցնելէ յետոյ միայն անդրադարձաւ կոմսը, ինչպէս կը պատահի երբեմն, երբ բանի մը պատկերը կ'ուրուագծուի աչքի ցանցեներին վրայ։

Մաքսիմ տեղէն վեր ցատկեց, և չը տեսնելով իր ուղածը, կառքին ետեւի լուսամուտը վեր առաւ։

—Ինքն է, ինքն է, մրմնջեց կոմսը, աչքով հետեւելով այն ելեկտրական լամպոներէն մէկուն, զոր ժամով կը վարձեն Օպերայի շրջակայքը,

Նախադացում մը ունեցաւ։

—Ո՞ւր կ'երթար... ա՛Այլիսի մարքիզին բնակարանը... Ըսել է...

(Շարունակելի)

զՀետէ ալ աւելի կ'իյնայ ու կը մերձուի։

Կը թողունք խօսիլ լեզուական այն կարգ մը ուրիշ սեսակ անկանոնութիւններուն վրայ, որոնք գրեթէ ամէն օր կը սեսնուին խել մը անձերու գրչի արտադրութեանց մէջ, զոր օրինակ, հայկական տէր բայերու գործածութիւնները, բառի սիալ կիրառութիւնները, խմաստի բոլորովին հակառակ արտայայտութիւնները, և այլն, և այլն։ Անկանոնութիւններ՝ որոնց եթէ վերջ մը չտուի, օր պիտի գայ որ մարդ բան չհասկնայ երբ հայերէն գրուած մը կարդայ, և կամ գրուածն իսկական հայերէն ըլլալէ այնչափ պիտի հեռանայ՝ որքան աշխարհաբար չէ հեռացեր գրաբարէն։

Արդ, այս ամէն անպատեհութեանց դարման մը պէտք է։ Եւ դժբախտաբար շատ ալ դիւրին չէ, — չըսելու համար թէ անհնարին է, — որովհետեւ, ինչպէս ըսինք, իւրաքանչիւր ոք կատարելապէս ազատ կը դայ ինքնինքը իր նախասիրած ոճն ու լեզուն, ձեւն ու ասացուածը գործածելու։ Ոչ չգիտցողը գիտցողին հետեւիլ կը դիջանի, ոչ գիտցողը չգիտցողէն, թէև իրօք լաւագոյն ըլլայ։ Չկայ նաեւ գրական այնպիսի հեղինակութիւն մը, որուն գործածած ոճն ու լեզուն ինքնաբերաբար օրինակելի, հետեւելի դառնայ և ընդհանրանայ։ Որպէս զի գոնէ ուսանող մանուկութիւնը գրական տիպար առաջնորդ մը ունենայ իր առջեւ, և չը շփոթուի ու չչուարի, ինչպէս կ'ըլլայ այժմ, միեւնոյն վարժարանին մէջ պատահելով գրքերու, դասագիրք, ընթեռնելի մատեան և այլն, որ իրարու կը հակասեն լեզուի օրէնքներու և ոճի, սասցուածի տարբերութիւններով։

Ուստի անխուսափելի պէտք մը և անհրաժեշտ հրամայական մը դարձած է լեզուի խնդրոյն լուծումը, չնայելով թէ կարծուածէն աւելի դժուարին հարց մըն է։ Հետեւաբար պէտք է այս հարցը մէջտեղ դնել և ջանալ լուծման մը յանգեցնել, այսինքն որոշել թէ ի՞նչ վերջնական ձեւի վրայ հիմնելու է մեր արդի աշխարհաբար լեզուն, իր քերականութիւնը և իր օրէնքները։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՑ ԵՌԷՖ ԿԱՅՍԵՐ

ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ԻՐԵՐ ԹԱԳԱՎՈՐ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ

Ֆրանց Եռէֆ կայսեր իբր Հունգարիոյ Թագաւոր 40դ. տարեդարձին առթիւ, շաբաթ առաւ. Օֆէնի (Հունգարիա) Ս. Մաթիաս եկեղեցւոյն մէջ մատուցուած հանդիսաւոր պատարագին ներկայ էին վեհապետը, գահժառանգը և Հունգարիոյ աւագանին ու երեւելիները։ Հունգարական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ իրենց հանդիսական շքեղ տարազներով, դիւանագիտական ներկայացուցիչներ իրենց ոլորտն համազգեստներով, հունգարական ազնուականութեան դասուն պատկանող տիկիններ, երկայն քղանցքով և ոսկեհիւս ժապաւէններով ու արծաթաթել ծոպերով ու ադամանդակուռ արդուզարդերով, բարձրաստիճան զինուորականներ իրենց հանդիսական ոսկեճամուկ համազգեստներով՝ ակնախտիդ և վեհապանծ տեսարան մը կը պարզէին եկեղեցւոյն ներսն ու դուրը։ Եկեղեցւոյն մուտքն արգիլուած էր ժողովուրդին և ամէն տեղ հրաւիրեալներուն վերապահուած։ Ժամը 9ին հրաւիրեալներուն մեծագոյն մասը ներկայ էր։ Ճանարհն դուռնէն մինչեւ խորանին մօտ, մաճառ անձնապահ զինուորները, իրենց ծիրանեգոյն համազգեստով, պնդեմ փայլուն սաղաւարտներով և երկայն գեղարդներով, երկու կարգի վրայ շարուած էին արդէն. պատարագն սկսաւ ժամը 10ին, բայց մինչեւ այն տեղն նորին հրաւիրեալներուն իրարու յաջորդող արդուզարդին շքեղութեան վրայ սքանչանալով ոչ ոք սպասման ձանձրոյթ կը զդար։ Ճիշդ ժամը 20ին հասաւ կայսրը, բարեւեց օրուան հանդիսին մասնակցող եկեղեցականները, որոնք վառ մոմերով Ն. Վեհափառութեան կը սպասէին տաճարին դրան առջեւ՝ իրենց դալուկ ունենալով պատարագիչ կարմրնալ Սամոտ արքեպիսկոպոսը։ Թագաւորը որ հեծելազօրքի համազգեստ կը կրէր, տաճարին դրան առջեւէն վար սուռ գլխարկը և ամուր քայլերով հետեւեցաւ կղերին։ Իր ձախ կողմէն և քայլ մը ետքը կ'ընթանար գահաժառանգ Ֆրանց Ֆէրտինանտ արշիդուքսը, նոյնպէս հեծելազօրքի համազգեստով. իրեն կը հետեւէր Եռէֆ արշիդուքսը՝ իր սիկնոջ Ավստրիա արշիդքսուհւոյն հետ, որ արծաթաթելով ասեղնագործուած կանանց դիպակէ ճոխ ու վիզ մերկ երկայն քղանցքով և հունգարական ոճով չրջազգեստ մը հագած էր. ուսերուն վրայ կը կրէր սամոյրէ և արծաթահիւս ժապաւէններով զարդարուած կանանց մեծաքաշ ուսանոց մը. գլխուն վրայ զմրուխտ փայլուն վարսկալը և վիզին մերկ մասին վրայ չողացող ադամանդով խառն մանեակը յոյժ գրաւիչ տեսք մը կուսային իրեն։ Հիանալի էին նաեւ ասոնց հետեւող Ալպերդ Սրսոնի կոմսուհին երիտասարդուհի, Աղեքսանդր Սրսոնի ոսկեհամուկ դիպակէ զգեստները և համակ զմրուխտ, ադամանդէ թանկագին արդուզարդերը։ Կայսրն իրեն համար պատրաստուած աթոռին առջեւ հասնելուն պէս, վիթխարի երգեհոնը որոտաց և պատարագը սկսաւ։ Պատարագի ամէն կայսրը քանիցս ծնրադրեց։ Արարողութեան ամրողջ տեւողութեանը ատեն, որ մէկ ու կէս ժամ տեւեց, պատարագիչ արքեպիսկոպոսին խօսած քարոզով, կայսրը ոտքի վրայ կեցաւ կատարեալ ջերմեռանդութեամբ։ Քարոզէն ետքը, եպիսկոպոսը օրհնութիւնով վերջացուց եկեղեցական հանդէսը և երգեհոնը որոտաց հանդարտական ազգային երգը։

—Պատարագէն ետքը, երբ կրօնական պաշտօնեաները կայսրն ու գահաժառանգը վերջին տաճարին դուռը առաջնորդեցին, կայսրը կանգ առնելով համբուրեց իրեն ներկայացուած խաչը և ըսաւ կարմրնալ Սամասի. «Պատարագն ու քարոզը շատ գեղեցիկ էին»։ Կարմրնալը պատասխանեց.— «Երջանիկ եմ, Ձեր Վեհափառութիւնը գոհ տեսնելով։» — «Աբարոգութեան ատեն յոգնութիւն չդգացի՞ք», հարցուց կայսրը։ Արքեպիսկոպոսը «Ոչ» պատասխանեց։ Կայսրը ապա գոհութիւն յայտնեց որ այսօրուան քառասնամեայ յոբելեանի պատարագն ալ այն եկեղեցւոյն մէջ մատուցուեցաւ, ուր քառասուն տարի առաջ կատարուած էր թագադրութեան հանդէսը։ Կայսրն ապա գահաժառանգին հետ կառք նստելով, Հօֆպուրկի պալատը վերադարձաւ ժողովուրդին ելեւեռ բարձրագոչ աղաղակներուն մէջտեղ։

ԼԱ ՀԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Պերլիներ Թակեպլաթ յօդուած մը կը հրատարակէ Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին այն նիստին վրայ ուր հարցապնդումներ եղան թէ Ֆրանսա ի՞նչ հրահանգներ պիտի տայ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մասնակցելիք իր պատուիրակներուն, և ուր արտաքին գործոց Նախարար Պ. Բիշոն պարզեց թէ՝ այդ և թէ զէնքնկեցութեան խնդրոյն մէջ Ֆրանսայի քաղաքականութիւնը։ Պերլիներ Թակեպլաթ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովներուն մէջ եղած յայտարարութեանց միջեւ բաղդատութիւն մը ընելով, դիտել կուտայ թէ ֆրանսական երեսփոխանները գերմանականներէն աւելի հեռուն գացած են և թէ ֆրանսականներէն շատերը արմատական կամ ընկերվարական, ազդու կերպով պաշտպանած են զէնքնկեցութեան գաղափարը։ Գերման Թերթը, Պ. Բիշոնի յայտարարութեանց վրայ խօսելով, կ'ըսէ.

«Ֆրանսական երեսփոխաններուն խօսքերը չեն միայն որ կը տարբերին գերման երեսփոխաններու խօսքերէն, այլ գնահատելի տարբերութիւն մը կայ Պ. Բիշոնի և ֆոն Պիւլով իշխանին խօսքերուն մէջ։ Գերմանիոյ Նախարարապետը ջանացած էր հաստատելու թէ զէնքնկեցութեան ծրագիրը անընդունելի և անիրականանալի է, մինչդեռ ֆրանսական նախարարը, իր ճառին մէջ, առաջին տեղը կուտայ իրաւարարական դատարաններու խնդրոյն և կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա ամէն կերպով պիտի ջանայ այդ դատարաններուն պաշտօնավարութիւնը ապահովելու։ Պ. Բիշոն չըսեր թէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին ֆրանսական պատուիրակները պիտի պահանջեն որ այդ դատարանները պարտաւորիչ ըլլան, սակայն կ'երեւայ թէ այդ էր իր հետապնդած նպատակը։»

Պերլիներ Թակպլաթ կ'աւարտէ իր յօդուածը յայտարարելով որ Պ. Բիշոնի ճառը արտասահմանի մէջ միահաղոյն հաւանութեան պիտի արժանանայ։

—Անգլիոյ բոլոր լրագիրները, առանց բացառութեան, կ'արտասանեն Պ. Բիշոնի ճառը, սակայն առայժմ կարծիք մը չեն յայտներ։ Այսու հանդերձ Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարարին յայտարարութիւնները լաւագոյն տպաւորութիւն մը գործած են Անգլիոյ քաղաքական ու կառավարական շրջանակներուն վրայ։

—Պարսկաստանի կողմէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին համար առաջին պատուիրակն է Բարիզի դեսպան Սամատ խան Միւմթազ-Խսայթանա։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱԲՈՆ

Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ կատարուող բանակցութեանց իբրեւ միակ ակախ մասը կարելի է նկատել գաղթականութեանց վերաբերեալ հաւանական դաշնադրութիւն մը։ Երկու երկիրներուն յարաբերութեանց միջեւ չկայ այն տեսակ բան մը որ այդ խնդիրը ուղղակի նկատողութեան առնելու արգելք ըլլայ։ Դիւանագիտական տեսակէտով, Սան-Ֆրանսիսքոյի միջադէպը փակուած է։ Ցոյց տրուեցաւ այն միջոցները որոնցմով յարձակումներու ենթարկուած Ճապոնցիները պիտի կրնան Սան-Ֆրանսիսքոյի մէջ հատուցումներ ստանալ։ Բայց Ֆրանսական բոլոր չրջանակներուն որ տնաս ու փտած պատուղներու վաճառումը արգիլեն՝ զայնս ծովը թափելով։

ԱԾՈՒԽՆ.— Առնուած լուրերու նայելով, Զաքալեայի գաւառին մէջ՝ Դապաքեայի կայարանը հիմա ածուխի հարիւր նոր օխան 25—26 դրուշ է և Սինէքլիի կայարանն ալ 22—23։ Անցեալ տարուան հետ բաղդատելով, աւելցնոյն համար 5—6 դրուշի տարբերութիւն մը կայ և երկրորդին համար ալ 4։ Կայարանները տարուած ածուխները վաճառականներուն կողմէ պատրաստել տրուած չեն, որով փայտը կտրելու, ածուխի վերածելու և յետոյ փոխադրելու ծախքերը ժողովրդեան կը վերաբերին և այդ պայմանով վաճառականներուն կը յանձնուին կայարաններուն մէջ։ Այս տարուան ձմեռուան սաստկութեան հետեւանքով նոյն տեղին ժողովուրդը ուրիշ տարիներու պէս չէ կրցած ածուխ պատրաստել։ հիմակ ալ ժողովուրդը երկրագործութեամբ զբաղած է, որով փոխադրուած ածուխներուն քանակութիւնը շատ քիչ է։ Այժմ ո՛չ անցեալ տարիէն մնացած և ոչ այս տարի պատրաստուած ածուխ կայ։ Նաեւ դեռ պատրաստութեան ալ ձեռնարկուած չէ։

ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ.—Սրամպոլ, հացի գինոյն բարձրացման առթիւ խօսելով, կ'ըսէ թէ՝ «աշխարհի ամէն կողմերը ալիւրի գիները բարձրացած են։ Թէև ալիւրի գնոյն ապագայ վիճակին վրայ կարելի չէ գուշակութիւն մը ընել, սակայն կարգ մը պարագաներ ցոյց կուտան թէ գիներու բարձրացումը երկար ատեն պիտի չտեւէ։ Այդ պարագաներէն մէկը այն է որ ալիւրի գինը տասերեք դրուշ վրայ դնելէ ետքը, մէկ-երկու դրուշ իջած է. նաև թէ օդերն ալ վերջերս նպաստաւոր վիճակ մը ունեցած են երկրագործութեան համար։ Ամէն կողմէ առնուած լուրերու նայելով, վերերս տեղացած անձրեւները մասամբ դարմանած են երաշտութեան հիմները։ Հետեւաբար հաւանական է որ ալիւրի հրապարակը այլ ևս չբարձրանայ և հացի գինը իր նախկին վիճակը գտնէ։

ՊԱԴԱՏԱՏԻ Թաղապետութիւնը որոշեր է նոր դրութեամբ և աւելի մեծ մեքենայ մը գնել, հիմակուանէն աւելի սաստոյց արտադրելու համար. նաև երկրորդ ջրհան մը աւելցնել, երկու-երեք հազար ոսկի ծախսելով ջուրի փոխադրութեան յատուկ խողովակներ գնել և պէտք եղած տեղերը գաւիներ շինել՝ չքաւորներու դիւրութիւն ըլլալու նպատակով, հիւանդանոցին համար բժիշկ մը յատկացնել, սպանդանոցներ հաստատել, Պապ-իւշ-Շարգիի պղծոտան քնդարձակել և այլն.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանը, երէկ իրիկուն, Եէնիգիւղի ամարանոցին մէջ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպաններէ ոմանք։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Կրիբարիս մէկ չաբաթէն Վիեննա պիտի ուղեւորի արձակուրդով։

ՍԲԵՒԼԻՆԱՆ ԿԱՊԵՐՑՆԵՐ.— Վերջերս Բարիզի մէջ պարսկական խիստ թանկագին կապերներ վաճառուեր են։ Վաճառական մը հարիւր քսան հազար ֆր. գին տուեր է 2 մեդր 40 երկայնութեամբ և 1 մեդր 80 լայնութեամբ, կարմիր յատակով և անանոց նկարներ պարունակող մետաքսահիւս կապերի մը։ Ուրիշ երկու կապեռներ ալ մէկը՝ 34,100 և միւսն ալ 5000 ֆր.ի վաճառուեր են։ Հոլանտական կապերներէն ալ բաւական մեծարժէքներ տեսնուած են։ Բրիստոսի է. դարէն մնացած կապերտ մը 28,550 ֆր.ի ծախսուեր է և ուրիշ մըն ալ 39,600։ Երկրորդին վրայ կան առաջին դարերուն ապրող և զանազան ցեղերու պատկանող անձանց կենդանագիրները։

ՍԵՂԱՆՆ. — Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տրգէս, առջի իրիկունը, սեղան մը տուաւ ի պատիւ Բրէզոյի գործարանին Տնօրէն Պ. Շեայտէրի։ Ներկայ էին նաեւ Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը, զինուորական կցորդը, Բարիզի ծանօթ հրատարակիչ Պ. Բալման Լէվի և Հանրային Պարտքի վարչութեան ընդհանուր Տնօրէն Պ. Բիսառ։ Սեղանէն ետքը ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։

—Քաղաքապետութիւնը ծանոյց թաղապետական բոլոր չրջանակներուն որ տնաս ու փտած պատուղներու վաճառումը արգիլեն՝ զայնս ծովը թափելով։

ԱՆԿԱՐԱ.— Առնուած լուրերու նայելով, Զաքալեայի գաւառին մէջ՝ Դապաքեայի կայարանը հիմա ածուխի հարիւր նոր օխան 25—26 դրուշ է և Սինէքլիի կայարանն ալ 22—23։ Անցեալ տարուան հետ բաղդատելով, աւելցնոյն համար 5—6 դրուշի տարբերութիւն մը կայ և երկրորդին համար ալ 4։ Կայարանները տարուած ածուխները վաճառականներուն կողմէ պատրաստել տրուած չեն, որով փայտը կտրելու, ածուխի վերածելու և յետոյ փոխադրելու ծախքերը ժողովրդեան կը վերաբերին և այդ պայմանով վաճառականներուն կը յանձնուին կայարաններուն մէջ։ Այս տարուան ձմեռուան սաստկութեան հետեւանքով նոյն տեղին ժողովուրդը ուրիշ տարիներու պէս չէ կրցած ածուխ պատրաստել։ հիմակ ալ ժողովուրդը երկրագործութեամբ զբաղած է, որով փոխադրուած ածուխներուն քանակութիւնը շատ քիչ է։ Այժմ ո՛չ անցեալ տարիէն մնացած և ոչ այս տարի պատրաստուած ածուխ կայ։ Նաեւ դեռ պատրաստութեան ալ ձեռնարկուած չէ։

ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ.—Սրամպոլ, հացի գինոյն բարձրացման առթիւ խօսելով, կ'ըսէ թէ՝«աշխարհի ամէն կողմերը ալիւրի գիները բարձրացած են։ Թէև ալիւրի գնոյն ապագայ վիճակին վրայ կարելի չէ գուշակութիւն մը ընել, սակայն կարգ մը պարագաներ ցոյց կուտան թէ գիներու բարձրացումը երկար ատեն պիտի չտեւէ։ Այդ պարագաներէն մէկը այն է որ ալիւրի գինը տասերեք դրուշ վրայ դնելէ ետքը, մէկ-երկու դրուշ իջած է. նաև թէ օդերն ալ վերջերս նպաստաւոր վիճակ մը ունեցած են երկրագործութեան համար։ Ամէն կողմէ առնուած լուրերու նայելով, վերերս տեղացած անձրեւները մասամբ դարմանած են երաշտութեան հիմները։ Հետեւաբար հաւանական է որ ալիւրի հրապարակը այլ ևս չբարձրանայ և հացի գինը իր նախկին վիճակը գտնէ։

ՊԱԴԱՏԱՏԻ Թաղապետութիւնը որոշեր է նոր դրութեամբ և աւելի մեծ մեքենայ մը գնել, հիմակուանէն աւելի սաստոյց արտադրելու համար. նաև երկրորդ ջրհան մը աւելցնել, երկու-երեք հազար ոսկի ծախսելով ջուրի փոխադրութեան յատուկ խողովակներ գնել և պէտք եղած տեղերը գաւիներ շինել՝ չքաւորներու դիւրութիւն ըլլալու նպատակով, հիւանդանոցին համար բժիշկ մը յատկացնել, սպանդանոցներ հաստատել, Պապ-իւշ-Շարգիի պղծոտան քնդարձակել և այլն.

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանը, երէկ իրիկուն, Եէնիգիւղի ամարանոցին մէջ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան դեսպաններէ ոմանք։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Պ. Կրիբարիս մէկ չաբաթէն Վիեննա պիտի ուղեւորի արձակուրդով։

ՍԲԵՒԼԻՆԱՆ ԿԱՊԵՐՑՆԵՐ.— Վերջերս Բարիզի մէջ պարսկական խիստ թանկագին կապերներ վաճառուեր են։ Վաճառական մը հարիւր քսան հազար ֆր. գին տուեր է 2 մեդր 40 երկայնութեամբ և 1 մեդր 80 լայնութեամբ, կարմիր յատակով և անանոց նկարներ պարունակող մետաքսահիւս կապերի մը։ Ուրիշ երկու կապեռներ ալ մէկը՝ 34,100 և միւսն ալ 5000 ֆր.ի վաճառուեր են։ Հոլանտական կապերներէն ալ բաւական մեծարժէքներ տեսնուած են։ Բրիստոսի է. դարէն մնացած կապերտ մը 28,550 ֆր.ի ծախսուեր է և ուրիշ մըն ալ 39,600։ Երկրորդին վրայ կան առաջին դարերուն ապրող և զանազան ցեղերու պատկանող անձանց կենդանագիրները։

ՍԵՂԱՆՆ. — Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տրգէս, առջի իրիկունը, սեղան մը տուաւ ի պատիւ Բրէզոյի գործարանին Տնօրէն Պ. Շեայտէրի։ Ներկայ էին նաեւ Ֆրանսական դեսպանատան գործակատարը, զինուորական կցորդը, Բարիզի ծանօթ հրատարակիչ Պ. Բալման Լէվի և Հանրային Պարտքի վարչութեան ընդհանուր Տնօրէն Պ. Բիսառ։ Սեղանէն ետքը ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։

ԱՌՈՒՏՐԱԼԻԱ սենեակ մը հաստատուած է Պաղատատի մէջ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Մուսուլի ճիւղը բացուելով, գործառնութիւնները սկսեր են։

ՊՐՈՒՍԱԿԱՆ կը գրեն թէ, հակառակ այս տարուան ձմեռուան սաստկութեանը, չերամներուն ներկայ վիճակը գոհացուցիչ է. օդերը նպաստաւոր են. չերամները երրորդ քունին մէջ կը գտնուին։ Անցեալ տարուան անձրեւները նպաստեր են թթենիներու տերեւներուն ծլելուն։ Խոզակը այս տարի առատ պիտի ըլլայ։

ԱՏԱՆԱՅԻՆ կը գրեն թէ մայիս 19ի չաբաթ օրը թաղապետական պարտէզին մէջ կատարուեր է չերամաբուծական մրցումն մրցանակ չաղողներու մրցանակաբաշխութեան հանդէսը։ Ներկայ էին կուսակալ Պաշրի փաշա, բոլոր պաշտօնատարները, Հանրային Պարտքի վարչութեան մասնագէտ խորհրդական Թորդոմեան էֆ. և այլն։ Հանդէսը սկսեր է կայս. քայլերգով։ Կուսակալ Պաշրի փաշայի ու Թորդոմեան էֆ.ի կողմէ բանախօսութիւններ արտասանուելով բարեմաղթութիւններ կատարուեր են կայս. արուեստութեան համար։

ՄԱՆԻՍԱՆԻՆ վարչութիւնը որոշեց յունիս 1էն սկսի կամուրջին և Այսթէֆանոսի միջեւ շոգենաւային երթեւեկութեան։ Առայժմ օրական երեք շոգենաւ Այսթէֆանոսէն կամուրջ պիտի գան և երեք շոգենաւ ալ կամուրջէն Այսթէֆանոս պիտի երթան։ Առաւօտները ժամ 1ին շոգենաւ մը կամուրջէն Այսթէֆանոս պիտի ուղեւորի։ Առաւօտները ժամ 11ին ու 2ին երկու շոգենաւ Այսթէֆանոսէն դէպի կամուրջ ճամբայ պիտի ելլեն՝ Մաքրիքէոյ, Սամաթիա, Եէնիգաբու և Գումգաբու հանդիպելով։ Իրիկուններն ալ ժամը 11.50ին շոգենաւ մը Այսթէֆանոսէն ուղղակի կամուրջ պիտի երթայ։ Իրիկունները ժամ 9½ին և 11.40ին կամուրջէն մինչեւ Այսթէֆանոս երկու շոգենաւեր պիտի երթան՝ Գումգաբու, Եէնիգաբու, Սամաթիա ու Մաքրիքէոյ հանդիպելով։

ԱՆՇԱՍՆՈՑ ԺԱՄԱՆԱԿՈՒՄ.—Երէկ գանդան վայրերէ կ. Պոլիս բերուեցան 2982 ոչխար, 2152 գառնուկ և 28 եզ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՆՕՐԻԼԻ 37 թիւ շոգենաւը, կամուրջ երթալու համար այս առաւու ժամ 11.15ին Օրթաքէօյի նաւամատոյցին մօտենալու պահուն, վարէն ալ Շիրքէթի փոքր շոգենաւերէն մէկը կուգար՝ նոյն նաւամատոյցին մօտենալու համար։ Վերջինը բաւական մօտեցած ըլլալով, 37 թիւը պէտք էր կենար, բայց այնպէս չեղաւ և յառաջացաւ, որով երկուքին միջեւ քիչ մնաց ադեսալի ընդհարում մը տեղի ունենար, սակայն բարեբախտաբար միայն իրար քսուեցան. փոքր շոգենաւը բացուեցաւ և 37 թիւը մօտեցաւ նաւամատոյցին։

—Շիրքէթի 50 թիւ շոգենաւը, որ երէկ առաւ ժամ 3ին Պէյքոզէն ճամբայ ելած էր կամուրջ գալու համար, Գանտիլլիի նաւամատոյցէն հեռանալէ ետքը չկրցաւ ճամբան շարունակել, վասն զի ալ կողմի անիւին մէկ տախտակը կոտրեցաւ։ Մեքենավարը իսկոյն կեցուց մեքենան և քիչ վերջը շոգենաւը դանդաղ ընթացքով Զէյնկէլէօյի նաւամատոյցին մօտեցաւ։ Ուղեւորները 54 թիւ շոգենաւը փոխադրուեցան։ 50 թիւին մէջ անիւին այդ կոտրին համար ուրիշ մըն ալ զըսնուելով, կոտրածին տեղ դրուեցաւ և երկու ժամ ետքը շոգենաւը կրցաւ ճամբան շարունակել ու կամուրջ երթալ։

ԽԱՆՕՐԻԼԻԻ ԳՈՐԾԸ.— Մանուցուեցաւ թէ առեւտրական երկրորդ դատարանը սնակի հուչակած է Լիպովիչ և Շոր ընկերութիւնը։ Սէնտիքները, կ'ըսէ Իզսատ, վաճառատունը կնքելու համար հոն գացած ատենին, Լիպովիչի վաճառական թուղթերուն մէջ փոխանակագիր մը գտեր են, ուրկէ հաստատուեր է թէ այդ երկու անձերուն միջեւ ընկերութիւնը տակաւին գոյութիւն ունի։ Այդ ընկերութեան ստորագրութեամբ և տասնվեց օրուան պայմանաժամով երեսուն ոսկինոց չէք մը Բրէտի Լիմնէն տարեր ու փոխարժէքը գանձեր են։ Պանքան, կասկածելով, 1907 ապրիլ 16 թուականով բրոթէսթօ մը գրկեր է՝ փոխանակագրին փոխարժէքը հատուցուած չըլլալուն համար։ Լիպովիչ այդ դումարը հատուցանելով իսկոյն ետ առեր է փոխանակագիրը։ Հարցափորձի ատեն Լիպովիչ ըսեր է որ ընկերութիւնը երկու ամիս առաջ լուծուած է, սակայն փոխանակագրին հատուցումը լուծումէն մէկ օր առաջ կատարուած է։ Իզսատ կը յարէ թէ չորս տարի առաջ Լիպովիչ նորէն սնակ հրաչկուեր է առեւտրական երկրորդ դատարանին որոշմամբ և պահանջատէրերը հարիւրին ութ վճարումի հաւանեցնելով քունքորտա մը կնքած էր։ Այս անգամ Լիպովիչ, ադերսագիր մը մատուցանելով առեւտրական դատարանին, խնդրեց չնչել իր մասին տրուած սնանկութեան որոշումը։ Մօտերս դատավարութիւն տեղի պիտի ունենայ։

ՅԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ մը.—Հեռագրատան գործարանին մէջ, երէկ, ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Սալիհ ու Հասան անուն երկու գործաւորներ յեսսանքարի մեքենային քով կ'աշխատէին, երբ անիներուն մէջ բռնուեցան. սկսան օգնութիւն աղաղակել. միւս գործաւորները փութալով երկուքն ալ ազատեցին։ Անմիջական դարմաններէ ետքը երկուքն ալ հիւանդանոց զրկուեցան, վասնզի ծանր վիճակի մէջ էին։ Սալիհ քիչ ետքը մեռաւ. իսկ Հասան կը դարմանուի։

ՆԱՒԱՑԵՒՆ ԱՐԿԱԾ.— Ճիպալիի Ռէժիի գործարանէն տասը հրեայ աղջիկներ, երէկ իրիկուն ժամ 11ին, մակոյկով Խասքէօյ կ'երթային, երբ Այագաքուի առջեւ Ոսկեղջիւրի 11 թիւ շոգենաւը այդ մակոյկին դէմը ելաւ. թէեւ սուլեց, բայց միջոցը քիչ էր և մակուկավարն ալ չուսած, որով ընդհարում մը կատարուելով մակոյկը չրջեցաւ։ Օսմ. մարտանաւերէն մակոյկներ զրկուելով ամէնքն ալ ազատուեցան և Համիտիէ յաձաւորակը տարուեցան, ուր հարկ եղած օգնութիւնները եղան անոնց։

ՌՈՐԱՑԻ Աղաճամիի կողմը արարքը մանի մը վրայ աշխատող Հասան անուն գործաւոր մը, սալի իրիկունը, վար ինկաւ ու վիրաւորուեցաւ, վասն զի այն ատատակը որուն վրայ կեցած էր, կոտրեցաւ։

—Բերա, Համալ Պաշը Ճատէսի տան մը չորրորդ յարկէ ընկող դերձակ Եանքոյի զոքանչը, երէկ առաւ երբ սենեակին երբ մէջ կ'աշխատէր, առաստաղին ծեփերը վար ինկան և այդ կինը գլուխէն վիրաւորուեցաւ։

ԹԱՐԱԳԻՈՑ մէջ երեք տարեկան աղեկ մը՝ Խրիսթօ տանը պատուհանէն փողոց ինկնալով վիրաւորուեցաւ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Ս. ԵՊԱՅՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Հաճուրեենեն կը խնդրուի այցելել Շեայնի մեծ վաճառատունը, տեսնելու համար նոր հասած նորաձեւ ապրանքներ։

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

Արանց, կանանց և տղոց զգեստներ, պոնեթքրիի վաճառքներ՝ ֆրանսական ու անգլիական, չապկեղէն, գլխարկ, մարքէնիէ առարկաներ, ճերմակեղէն, «Կիլեոյի» ձգափոկեր, տոկուն կօշիկներ՝ Ռալքօվրը և Սթոն Շու գործարանին, անուշահոտութիւն, ձեռնոց և համբորդութեան առարկաներ։ 50—11

Ց. Գ.— Եպայն վաճառատունը միշտ ամենամեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՀԱՄԲԱՐՁՄԱՆ ՏՕՆԸ

Վաղը, Հինգշաբթի, տօն Ս. Համբարձման և 73րդ տարեդարձ Ազգ. Հիւանդանոցի հիմնարկութեան, ասանդական հանդիսաւորութեամբ պիտի կատարուին եկեղեցական արարողութիւնք, օրհնութիւնք և բարեմաղթութիւնք՝ նախ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն և ապա Հիւանդանոցին մէջ։

Ս. Պատրիարքը այս իրիկունէ կ'առաջնորդուի Հիւանդանոց ուր կը գիշերէ և վաղն առաւօտ Պատարագ կը մատուցանէ և քարոզ կը խօսի Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն մէջ ուր Խաչանգիտ պիտի կատարուի, կարդացուելով միանգամայն այդ տաճարին ուխտագնացութեան յատուկ Պատրիարքական գրաբար գեղեցիկ կոնդակը զոր հրատարակեցինք Արեւելքի երեկուան թիւով։

Միջօրէին, ըստ սովորութեան, Հոգաբարձութեան կողմէ սեղան մը պիտի տրուի ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան և եկեղեցական ու աշխարհական հրաւիրեալներու։

Յետոյ, այցելութիւն Հիւանդանոցի զանազան յարկաբաժիններուն և երկսեռ Ոբքանոցին։

Համբարձման տօնը այս տարի աւելի՛ հետաքրքրութիւն կ'ազդէ բարեպաշտ ու բարեսէր հասարակութեան, ըստ որում արարողութիւնք պիտի կատարուին նաեւ Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն մէջ և այցելուները պրիթի պիտի ունենան տեսնելու Հիւանդանոցին նորակառոյց երեք մասերը որոնցմէ Ց. և Մ. Յակոբեանց յարկաբաժինը կին հիւանդներ կ'ընդունի արդէն վեց ամսէ ի վեր։

*** Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան հրաւերով, Մայր եկեղեցւոյ Դպրաց դասը հրաւիրուած է վաղն առաւօտ մասնակցելու Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն մէջ կատարուելիք արարողութեանց, իր քաղցրալուր երգեցողութիւններով։

*** Ս. Պատրիարքը յատկապէս հրաւիրած էր կրօն. Ժողովոյ ատենապետ Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը՝ ներկայ գտնուիլ վաղուան եկեղեցական հանդէսին, Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն մէջ, ուր Խաչանգիտը պիտի կատարուի Ն. Սրբազնութեան կողմէ նուիրուած Խաչայատով, սակայն Տ. Մեսրոպ արքեպիսկոպոս ցաւ յայտնած է որ անձնական տկարութեան պատճառաւ չպիտի կրնայ ներկայ գտնուիլ։ Վաղուան Պատարագի պահուն, Ս. Պատրիարքը պիտի կրէ այն եկեղեցական ծանրագին զգեստները զոր յիշեալ եկեղեցւոյն նուիրած է կրօն. Ժողովոյ ատենապետ Սրբազանը։

ՄԱՅՐ ԱՔՈՌԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

Ս. Հայրապետը յատուկ կոնդակով հրամայեր է Վրաստանի Հայոց Թեմին (Թիֆլիզ) Առաջնորդ Տ. Գարեգին արքեպիսկ.ի՝ ըստ պահանջման Փոխարքային կովկասու՝ թողուլ առ այժմ առանց կիրառութեան զ«ժամանակաւոր կանոնս Հայոց տարբական եկեղեցական դպրոցաց» մինչ ցնոր տնօրինութիւն Ն. Ս. Օծութեան։

—Դարձեալ Թիֆլիզի Թեմական Առաջնորդին ուղղուած Կոնդակով մը, Ս. Հայրապետը կը հրամայէ յիշեալին որ իր հոգեւոր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող փոխանորդներուն և գործակալներուն հրամանատայ յատուկ կանոնագիր մը պատրաստել իրենց պարտուց և իրաւանց մասին, հաշուելով թէ վերջինս ինչ միջոցներով յարմար կը դ

չրջաբերական հրամանաւ պատուիրել ամենայն կոնսիստորիաց վասն չրջեցուցանելոյ զգանձանակ յօգուտ Մ. Աթոռոյ յամենայն եկեղեցիս Հայոց։

ԱՄՐԻՍՆԱԼՈՒԹԻՒՆՔ

Ց 7ն մարտի Սինոդն հաստատելով զեզրակացութիւն Կոնսիստորիային Ղարաբաղու, յանձնել զՍտեփաննոս քահանայ Վարդապետեանց ի դատ մարմնաւոր իշխանութեան վասն կատարելոյ զպակաս անչափահաս Հեղինեայ Մուսայելեանց ընդ Ալլահ-վերտիի Աստուածատրեանց. իսկ զպակասն բաժանել ի միմեանց ցհասանել Հեղինեայ յարբունս հասակի։

Ց 14ն մարտի Սինոդն հաստատելով զեզրակացութիւն Կոնսիստորիային Շամախւոյ, հրամայեաց լուծանել զպակաս Յովհաննէսի Թառայեանց ընդ կնոջն Մագդալինէի Մարտիրոսեան. առն միայն իբաւունս տալով մտանել ի նոր ամուսնութիւն։

Ց 16ն մարտի Սինոդն հաստատելով զեզրակացութիւն Կոնսիստորիային Շամախւոյ, հրամայեաց լուծանել զպակաս Եփրեմայ Տ. Մանուէլեանց ընդ կնոջն Թագուհւոյ Բարսեղեանց, իբաւունս տալով երկոցունց մտանել ի նոր ամուսնութիւն ընդ այլս։

Ի նմին Թուի Սինոդն ոչ գտանելով հիմն օրինաւոր լուծանել զպակաս Միքայէլի Մելքոնեան ընդ կնոջն Սիրանուշի Մամիկոնեան՝ հրամայեաց մերժել զխնդիրն։

Ի նմին Թուի Սինոդն ոչ գտեալ հիմն օրինաւոր՝ հրամայեաց մերժել զխնդիրն Յովսեփայ Տիգրանեանի վասն լուծանելոյ զպակաս ընդ կնոջն Նադեժդայի Մանթաչեան։

Ի նմին Թուի Սինոդն ոչ գտեալ հիմն օրինաւոր վասն լուծանելոյ զպակաս Մարգարտայ Տոնոյեան ընդ կնոջն Եղիսաբեթի, հրամայեաց մերժել զխնդիրն։

Ց 21ն մարտի Սինոդն հաստատելով զեզրակացութիւն Կոնսիստորիային Աստրախանի լուծանել զպակաս Ստեփաննոսի Ճեպչեանց ընդ կնոջն Վարվառայ, իբաւունս տալով առն և եթ մտանել ի նոր ամուսնութիւն։

Ց 9ն ապրիլի Սինոդն հաստատելով զեզրակացութիւն Կոնսիստորիային Վրաստանի՝ հրամայեաց լուծանել զպակաս Ստեփանոսի Ղեմաղեանց ընդ կնոջն Ագաւնւոյ Անտոնեան. իբաւունս տալով կնոջն և եթ մտանել ի նոր ամուսնութիւն։

Ց 9ն ապրիլի Սինոդն հաստատելով զեզրակացութիւն Կոնսիստորիային Վրաստանի՝ հրամայեաց լուծանել զպակաս Ալեքսանի Ռեւազեան ընդ կնոջն Սոփիայի, միայն առն թոյլ տալով մտանել ի նոր ամուսնութիւն։

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

Ապրիլ 4ին, Ս. Էջմիածնայ Մայր տաճարին մէջ, պատարագէն յետոյ, հայրապետական մաղթանք կատարուեր է Ս. Կաթողկոսի ծննդեան 88րդ տարեդարձին առթիւ։

*** Ապրիլ 27ին, Ս. Հայրապետը ճամբայ ելեր է դէպի Թիֆլիզ, ուղեկցութեամբ Տ. Ղեւոնդ եպիսկ.ի և Տ. Տ. Մեսրոպ, Մխիթար, Ներսէս և Մեսրոպ Մաքսուտեան վրդ.ներու։ Ն. Ս. Օծութիւնը ապրիլ 28ին հասեր է Թիֆլիզ և 30ին այցելութեան գացեր է Կովկասի փոխարքային։ Մէկ ժամ յետոյ, փոխարքան՝ իր ընտանեաց հետ՝ փոխադարձ այցելութեան եկեր է Ս. Հայրապետին։

*** Այս տարի, Ս. Էջմիածնայ ճեմարանի մասնագիտական բաժինը աւարտեր են 17 ուսանողներ որոնք ապրիլ 29ին հոգեհանգիստ կատարել տուեր են ճեմարանի հիմնադիր հոգելոյս Տ. Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի գերեզմանին վրայ։

*** Ս. Հայրապետը տնօրինած է որ, 100 տունէ պակաս հայ բնակիչ ունեցող գիւղերու համար ներկայացող քահանայական ընծայացուները հետեւեալ առարկաներու վրայ քննութիւն անցընեն. — Հայերէն լեզու՝ ըստ ծրագրի Բ. դասարանի, թեմական դպրոցներու հմտութիւն Ս. Գրոց, Խորհուրդք եկեղեցւոյ, կարգ ատուածպաշտութեան, գործածութիւն տնացոյցի, երգեցողութիւն շաբականաց, եկեղեցական պատմութիւն, թուաբանութիւն (4 գործողութիւնք) և գեղագրութիւն։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽՈՒԺԱՆ ԾԻՍԸ

Խառն ժողովը դումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին, Կրօն. Ժողովէն՝ Տ. Վահրամ Մանկունի և Տ. Գրիգորիս Յովհաննէսեան արքեպիսկոպոսները, Տ. Մովսէս եպիսկոպոս Կէօմրիւկեան, Տ. Գրիգորիս Պալաքեան եւ Տ. Ղեւոնդ Դուրեան վրդ.ները, Տ. Յովհաննէս Ա. քհ. Մկրեան, Տ. Միքայէլ Աչճեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քահանաները։ Իսկ Բաղ. Ժողովէն, դեռ-ատենապետ Տիրան պէյ Աշճեան, Տքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան, Վահան էֆ. Սուքիասեան, Տիգրան էֆ. Թօքաճեան և Մկրտիչ էֆ. Ասատեան։

Ժողովը դրաղեցաւ իր օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով, և նիստը կը շարունակուէր՝ լրագրոյս մամուլը դրուած միջոցին։ Հետեւաբար Վարչական որոշումները վաղուան թիւով։

*** Բէյէի Լիսէ Դրամատան Բեւերազուրկի ճիւղին Տնօրէնը, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, այս առաւօտ, Խառն Ժողովոյ գումարման պահուն, Յակոբ էֆ. Պապեանի ընկերակցութեամբ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը եկաւ և տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ, որ պահ մը թողուց ժողովարանը։ Հաւանաբար, այս տեսակցութիւնը կը վերաբերի Իսանէաքու կալակին գործադրութեան պարագաներուն։

*** Խառն Ժողովի նիստէն ետքը, Ս. Պատրիարքը Պատրիարքարան կ'երթայ, ուր քանի մը ժամ մնալէ ետքը Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութենէն կարգուած պատգամաւորութեան մը կողմէ կ'առաջնորդուի Ազգ. Հիւանդանոց։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական Ժողովը գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Վահրամ արքեպիսկ.ի. Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս, Տ. Գարբրիէլ և Տ. Մովսէս Սրբազանները, Տ. Ղեւոնդ և Տ. Գրիգորիս վրդ.ները, Մկրեան և Սանասարեան Աւագ քահանաները, և Աշճեան ու Ճէպէճեան քահանաները։

1. Ժողովը նկատելով որ Տաճատ վրդ. Ոսկանեան, վերջերս իրեն չվերաբերող ժառանգական խնդրոյ մէջ փոխանորդութիւն ըրած է. դարձեալ նկատելով որ կրօն. Ժողովոյ պատուէրին հակառակ՝ իր բնակած անվայել տունէն չէ հեռացած, զրկեց իր կէսիկ փաշայի քարոզչութենէն և եկեղեցական պաշտօնավարութենէն անպայման կերպով դադրեցուց, ինչպէս նաեւ առաջնորդական ընտրելեաց ցանկէն հանեց անունը։—2. Ժողովը արժան դատեց Մարկոս վրդ. Գաբրագաչեանը Խարբերդի չորս վանքերէն մէկուն մէջ պաշտօնի կոչել։—3. Բալուի Խառն Ժողովը կը խնդրէր կարող եկեղեցական մը զրկել։ Ժողովը Աղթամարայ միաբան Տ. Երեմիա վրդ.ը տեղապահ ընտրեց և արժան դատեց Խառն Ժողովոյ առաջարկել։—4. Բղրի Թաղ. Խորհուրդը Տ. Երուանդ վրդ.ի Բղի վերադառնալը կը փափաքէր։ Ժողովը նկատելով որ Տ. Երուանդ վրդ. թոյլ է Բղին, պաշտաճ դատեց Տ. Պսակ վրդ. Տէր Խորէնեանը առաջն. տեղապահ ընտրել և առաջարկել Խառն Ժողովոյ։—5. Սկիւտար բնակող Տիկին Նեկտար Թաչճեան Խաչելութեան իւղաներկ պատկեր մը նկարած էր Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկչեան եկեղեցիին նուիրելու համար, և ներկայացուցած էր Ժողովին ի վաւերացումն։ Ժողովը Հայ Եկեղեցւոյ օրինաց համաձայն գտնելով, արտօնեց անոր օծումը և հարկ տեսաւ օրհնութեան գիր մը զրկել նուիրատուտիկնոջ, որ ապէ առաջ ալ Բերայի Ս. Յարութիւն և Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիներուն համար պատկերներ նկարած ու նուիրած էր։—6. Մայր Եկեղեցւոյ Դպրապետը Դպրաց Դասուն 1905 յունուար 1է ցվերջ 1907 դեկտեմբերի երկու տարուան գործառնութեանց հաշիւները, Տնօրէն Խորհրդոյ կողմէ պատրաստած, մատուցած էր ի վաւերացումն։ Ժողովը որոշեց նախ յանձնել Տնտես. Խորհրդոյ օրինական քննութեան։ — 7. Դպրեվանքի փոխ-վանայր Տ. Թորգոմ Ծ. վրդ. Գուշակեան Դպրեվանքի կրօնական դասերու աւանդման ծրագիրը մատուցած ըլլալով, Ժողովը կարեւոր դատեց անոր ուսումնասիրութեանը համար մանախումբ մը կազմել՝ Տ. Վահրամ արքեպ.ի և Տ. Սահակ Ա. քհնյ. Տէր Սարգսեանի անդամակցութեամբ և Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։ — 8. Ժողովը մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանաց համար կրօն. քննիչ կարգեց Ժողովական Տ. Գրիգորիս և Տ. Ղեւոնդ վրդ.ները։ — 9. Դատաստանական Խորհուրդը Արաքելի Լէնէցի գիւղացի Մկրտիչ Աճէմեանի և կնոջը Մարգարիտի ամուսնական խնդրոյն տեղեկագիրը մատուցած էր։ Ժողովը ուշադրութեան առնելով այդ տեղեկագիրը և նկատի առնելով Մկրտիչի խառնակեաց և ցոփակեաց վիճակը ու յոռի և եպիսկրելի ընթացքը ու ստուգելով Մարգարիտի պարկեշտութեամբ ապրիլը, լուծեց անոնց պսակը և որոշեց արտօնել Մարգարիտը վերստին ամուսնանալ, իսկ Մկրտիչ Աճէմեանը զրկեց իսպառ ամուսնական իրաւունքէ և Ս. Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ։ — 10. Ատենապետ Տ. Վահրամ Սրբազան՝ Սամաթիացի Եղիա Կարապետ Խանենանի և անոր կնոջ Սկիւտարցի Աղաւնի Պարամեանի ամուսնական խնդրոյ մասին կատարած քննութեան տեղեկագիրը մատոյց, որով այրը յանցաւոր և կինը անմեղ կը ցուցուէր։ Ժողովը այս տեղեկագրին վրայ որոշեց արտօնել Աղաւնին ուրիշի հետ ամուսնանալ և Եղիա Կարապետ Խանենանը զրկեց վերամուսնանալու իրաւունքէ և Ս. Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէն։ — 11. Ժողովոյն հրաւէրին համեմատ, Ալէքսանդրի Հայկ Գարեգամանեան և իր կինը Թագուհի, որոնց խնդիրը Դատաստանական Խորհուրդին կողմէ կրօն. Ժողովին տեղեկագրուած էր, ներկայացան և յատենի Ժողովոյ հաշտուեցան։ Ս. Նախագահը պաշտօնական յորդորականը կարդալէ յետոյ, պահպանիլով օրենից զանոնք՝ որոնք ծնրադրած էին քով քովի։ — 12. Բաբերդի Դաւառ. Ժողովը տեղւոյն Կրօն. Ժողովոյ նոր ընտրութեան մասին իր բացատրութիւնը տուած էր։ Ժողովը ընդունելի գտաւ այդ բացատրութիւնները և հաստատեց ընտրութիւնը։ — 13. Աթէնքի Տ. Դաւիթ քհնյ. Տէր-Աւետիսեան ուրիշ տեղ պաշտօն կը խնդրէր։ Ժողովը արժան դատեց զրկել զինք Թաթար Բազարճիք, ուր քահանայ չկայ։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը եկեղեցական խնդիրներով։

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպար իր անձնական ծախքով վերաբերեալ ըլլալով Դահրէի աղգ. վարժարանը, Ս. Պատրիարքը շնորհաւորութեան հեռագիր մը ուղղած էր Ն. Վսեմութեան։ Պօղոս փաշա հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարքին։

—Խազգիւղի Դպրաց Դասին կողմէ կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել, թէ այդ մարմնոյն հաստատման Գ. տարեդարձին առթիւ թաղին քարոզիչ Տ. Արտաւազդ Վ.յառաջիկայ կիրակի առաւօտ Պատարագ պիտի մատուցանէ Ս. Սահակեանց եկեղեցւոյն մէջ։ Յաւարտ Պատարագին, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցւոյն հանգուցեալ հիմնադրաց, դպրաց վեստաց, դպրաց և բոլոր բարերարաց յիշատակին։

—Օրթագիւղի Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդին հաստատութեան Պատրիարքական կոնդակը ղրկուեցաւ տեղւոյն քարոզիչ Տ. Վահրամ արքեպ.ի։

—Երզնկայի Առաջն. Տեղապահ Տ. Իսմանուէլ վրդ. Պալեան, Դաւառ. Վարչութեան որոշմամբ, խնդրած է Ս. Պատրիարքէն որ ծաղկեայ փիլոն կրելու արտօնութիւն տրուի Դաւառ. Ժողովոյ ատենապետ ծերունազարդ Տ. Վարդան քհ.ի և Առաջն. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ քհ. Երամեանի։

—Կրօն. Ժողովը, նկատելով որ ազգ. վարժարանաց մէջ կրօնի և բարոյագիտութեան դասերը անխնամ կերպով կ'աւանդուին, քննիչ կարգեց Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալաքեանը և Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանը, որպէս զի պարբերաբար այցելեն մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանները և մասնաւորապէս հետեւեալ կէտերը նկատողութեան առնեն. թէ ո՞վ է կրօնի դասատուն, վկայեալ է, շաբաթական քանի՞ ժամ կրօնի դասախօսութեան յատկացուած է, բարոյախօսութեան դասկայ և քանի՞ ժամ յատկացուած է ատոր. ո՞ր կարգերը կրօնի և բարոյախօսութեան դասեր կը ստանան. ի՞նչ դասագիրք կը գործածուի ազգ. երկսեռ վարժարաններու մէջ. կրօնագիտութեան այդ դասագիրքերը վաւերացեալ են, ի՞նչ ծրագրով տեղի կ'ունենան դասախօսութիւնները և ի՞նչ մեթոտով. աշակերտները և աշակերտուհիները ի՞նչ չափով կ'օգտուին դասերէն և ազգ. ու մասնաւոր վարժարանաց տեսչութիւնք ի՞նչ պիտէ յատկացուցած են կրօնային դասախօսներուն։ Ինչիչ վարդապետները այս կէտերը քննելով պիտի տեղեկագրեն կրօն. Ժողովին, որ հարկ եղածը պիտի տնօրինէ։

Մ. ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ

(ՄԱՀՈՒԱՆ 17ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Կարդացուն կը գրեն մեզ մայիս 20 թուականով.—

Երէկ, մայիս 19, Սանասարեան վարժարանի հոգելոյս Հիմնադրին մահուան տարելիցն ըլլալով, ըստ սովորութեան յատկապէս Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ և ապա, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ վարժարանին մէջ, լուսահոգի Բարերարին մարմարեայ կիսանդրիին առջեւ։ Կիսանդրին բնական և արուեստական գեղաճիւռ ծաղկեպսակներով զարդարուած էր, կը ծփար ա՛ն ծաղկեպսակներու մէջ. օդը գեղեցիկ էր. պարտէզը ծաղկազարդ. ո՛րքան անուշ կը բուրեն եղրեւանիները. հապա վարժարանին աչակերտաց բերած անմոռուկները, անոնց ա՛յնքան սիրած այդ անուշաբոյր ծաղիկները, որոնք կը խորհրդանշեն իրենց ծայրագոյն սէրը առ Բարերարն։

Թափօրը եկեղեցիէն կը յառաջանայ. ներկայ են քահանայական դասը, վարժարանին Հոգաբարձուները, Ուսումնական Խորհուրդը, հայ վարժարաններու և մանկապարտէզներու պաշտօնէից մեծամասնութիւնը, վարժարանին ընթացաւարտները, վաղմի այլ անները և խուռն բազմութիւն մը՝ երկու սեռէ։ Կրթական պաշտօնեաներուն, Հոգաբարձուներուն և վարժարանին վաղմի սաներուն նախորդ իրիկունը հրաւիրատոմսեր ուղարկուած էին վարժարանին փոխ-վերատեսուչ Գ. Աբուլեան էֆ.ի կողմէ։ Եկեղեցւոյ և վարժարանին դռներուն վրայ փակցուած աղդերով ծանուցուած էին Բարերարին մահուան տարելիցին առթիւ տեղի ունենալիք պատարագն ու հոգեհանգիստը։ Այս կարգադրութեանց շնորհիւ, ժողովուրդը՝ որ միշտ երախտագէտ է իր ճշմարիտ բարերարներուն հանդէպ, այս տարի սովորականէն աւելի յոդնախուռն բազմութեամբ եկած էր յարգելու յիշատակը մեծանուն Սանասարեանին։

Ամէնքս ալ յուզումով ու պատկառանքով ներկայ գտնուեցանք հոգեհանգստեան արտառուչ պաշտամունքին՝ օրհնելով յիշատակը անմահ Բարերարին։

Հոգեհանգստէն յետոյ, վարժարանին պարտէզին մէջ հիւրասիրուեցան ներկաները։

* * *

Փոխ-վերատեսչին կարգադրութեամբ, իբր մէկ ժամ յետոյ, ի ներկայութեան Հաստատութեան պաշտօնէից և աչակերտաց, դասարաններէն միոյն մէջ տեղի ունեցաւ գրական հանդէս մը՝ Բարերարին յիշատակն յաւերժացնող։

Գ. Աբուլեան էֆ. համառօտակի և զգայուն շեշտով մը ըրաւ Սանասարեանի կենսագրութիւնը և անոր կեանքի դերուստգներէն մէկէ աւելի դասեր հանեց աշակերտաց համար։

Ապա նոյնութեամբ գործադրուեցաւ հետեւեալ կարգացոյցը։ Աշակերտաց արտասանած կամ կարդացած նիւթերը, բաց ի մէկէն, գրուած էին վարժարանին հին սաներէն և նուիրուած Մեծ-Բարերարին խնկելի յիշատակին.—

«Սանասարեան» (ոտանաւոր) Պաղտասար Ռիւքճեան, Բղեցի։

«Ուղերձ» (ոտանաւոր) Լեւոն Միրիմանեան, Մշեցի։

«Ուղերձ» (արձակ, թուրքերէն) Փայլակ Սմանաթեան, Կարնեցի։

«Սանասարեանի ընթացաւարտները» (բանախօսութիւն) Լեւոն էֆ. Դարագաշեան, Կարնեցի, վարժարանին ուսուցիչներէն։

«Նուէր բարերարին» (ոտանաւոր) Պարոյր Լեփեան, Կարնեցի։

«Սանասարեան» (ոտանաւոր) Երուանդ Տ. Յակոբեան, Տրապիզոնցի։

«Անմոռուկի փունջ» (ոտանաւոր) Տաճատ Դաթիկեանց, Արտահանցի։

«Բարերարին յիշատակը» (արձակ) Տիգրան Կէտիկեան, Մարզուանցի։

«Արձանին առջեւ» (ոտանաւոր) Սիմոն Զաքարեան, Կարնեցի։

Հատուած մը Վիքթոր Հիւկոյէ (արձակ) Յովհ. Շահմուրատեան, Խնդացի։

«Զօն անմահ Բարերարին» (ոտանաւոր) Գարեգին Բարսեղեան, Ալաշկերտցի։

«Ճառ մը» (երգիտագիտական) Արամ Թուրուճեան, Հարնեցի (Կան գիւղէ)։

«Արձանին առջեւ» (ոտանաւոր) Փայլակ Սմանաթեան, Կարնեցի։

«Օգտակար ըլլայ իր նմանին» (բանախօսութիւն) Ա. Խաչատրեան էֆ., ուսուցիչ Հայերէնի։

«Հայր մեր» եռաձայն, առաջնորդութեամբ Պ. Դ. Ղօյինեանի։

«Երկու խօսք», Դ. Աբուլեան էֆ.։

Թէ՛ արտասանութիւնները և թէ բանախօսութիւններն ու ճառերը խորունկ տպաւորութիւն թողուցին ներկաներուն վրայ։ Ծափահարութիւններով յայտնեցին հանդիսականներն իրենց գոհունակութիւնը։

Եղբեւանիի Թարմ ծաղիկներով, տերեւներով ու անմոռուկներով զարդարուած էին Ս. Մեսրոպի, Օրմանեան Ս. Պատրիարք Հօր, Սանասարեանի և Եղեանի լուսանկարներն ու իւղանկարները, որոնք ճակատի պատին միակ զարդերը կը կազմէին։ Ս. Մեսրոպի պատկերին տակը զետեղուած էր Օրմանեան Սրբազանինը, իսկ աջ ու ձախ կողմերը՝ Սանասարեանինը և Եղեանինը, մէկէ վարժարանին մարմինը խորհրդանշող, իսկ միւսը՝ հոգին։

Ուշագրաւ էր Ա. Խաչատրեան էֆ.ի բանախօսութիւնը՝ մանաւանդ իր ընտրած հանրօգուտ նիւթին համար։ Ան յատկապէս յանձնարարեց աչակերտներուն որ անձնասէրներ ու քանքարաթաքոյցներ չըլլան օր մը, այլ մարդկութեան ծառայող ազնիւ քաղաքացիներ։

«Սանասարեանի մեծութիւնը, ըսաւ յարգելի բանախօսը, իր հարստութեան մէջ չի կայանար երբեք, այլ ա՛ն բարեգործութեանց մէջ, որոնց համար ազգովին երախտապարտ ենք։ Այնճասէր մը չէր ան, այլ մարդասէր մը։ Իր այս հաստատութիւնը անոր մեծութեան յաղթական կոթողը ու մշտաբարբառ վկան է։ Դարերն իսկ չեն կրնար մոռացութեան մատնել զինքն ու իր կրթական մեծ գործը։ Մէկ դարու մէջ հազիւ կը ծնին 1-2 մեծ-մարդիկ. անոնք ալ այսպիսիներն են միայն։»

Ողբացեալ ուսուցիչ և գրագէտ Կորիւն Մկրտչեանի մէկ ոտանաւորը արտասանուելէ ետք, Գ. Աբուլեան էֆ. իր վերջին խօսքով շնորհակալութեամբ յիշեց վարժարանին խնամակալութեան ու Հոգաբարձութեան խմամտ հոգածութիւնն ու յարատեւ ջանքերը Հաստատութիւնն աւելի բարգաւաճ ու արդիւնաւէտ վիճակի մը մէջ դնելու համար։ Տիրութեամբ յիշեց նաև վարժարանին վաղամեռիկ ուսուցիչներն ու աչակերտները, և օրհնեց անոնց յիշատակը։ Ապա յոյս յայտնելով որ յաջորդ տարիներու մէջ աւելի արժանաւոր ու վայելուչ կերպով կատարուի Բարերարին մահուան տարեդարձը, նոյն օրուան համար արձակուրդ տուաւ աչակերտաց։ Առաջին անդամն էր որ գրական հանդէսով մը կը յարգուէր յիշատակը հայ գրականութեան անմոռանալի Մեկենասին։ Այս գովելի նախաձեռնութեան համար, շնորհակալութիւն Աբուլեան էֆ.ին։

Ռ. ՕՊՊԸՐԴ ԳՈՒԼԷՃ

Այսօր, միջօրէէն յետոյ ժամ 3ին (Ր. Ե.) կը կատարուի Ռօպերդ Գուլէճի չրջանաւարտներուն վկայականաց բաշխման հանդէսը որուն ներկայ կը գտնուի, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ, Տ. Զաւէն Ծ. վրդ.։ Այդ կրթական հաստատութիւնը այս տարի կ'ընծայէ 26 չրջանաւարտ որոնց 12ը հայ, 11ը յոյն, 2ը պուլկար և մէկը ամերիկացի։ Անաւասիկ հայ չրջանաւարտներուն անունները.— Պարոնայք՝

Աղաճանեան Սերովբէ
Ավանօղեան Կարապետ
Գրիգորեան Սիմոն
Լօքմաճեան Կարապետ
Կէօղիլէօյիլեան Հրանտ
Մանուկեան Հրանտ
Նէվշէհիրլեան Տիգրան
Շերինեան Արմենակ
Շերինեան Մինրան
Չէրչեան Վահրամ
Պառաւեան Արամ
Պէտիկեան Անդրանիկ

Ռօպերդ Գուլէճի մրցանակները որոնք տեղի պիտի ունենային անցեալ շաբաթ, նոյն օրուան անձրեւոտ օդին պատճառաւ յետաձգուած են վաղուան։

ՀՕՍ ՍԳՈՒԼԻ ՍԻՐԻՆՈՒԱՆ ՀԱՆԴԻՍԸ

Սկիւտարի Աղջկանց Ամերիկեան Վարժարանը, երէկ, տարեկան ամփոփիչ իր հանդէսին (commencement day) առիթով, գեղեցիկ օդով մը իրեն գրաւած էր հանդիսականներու երկսեռ բազմութիւն մը, թրթռուն մանաւանդ կանայի արդուզարդերու հմայքով։ Փութացած էին նաև բարձրաստիճան ծանօթ անձնաւորութիւններ, Ս. Պատրիարքին կողմէ՝ Տ. Բաբգէն Ծ. վարդապետ և Տ. Պսակ վարդապետ. նաև ծնողքներ։ Կը նախագահէր ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյշման։ Կայս. Համիտիյէ քայլերգէն ետքը, որ նուագուեցաւ դաշնակի վրայ, ընթացաւարտուհիները կարդացին ամփոփումը իրենց աւարտաճառերուն, այն չնորհալի դիւթանքով՝ որ յատուկ է ամերիկեան այս «Հոմ»ին սանուհիներուն։

Առաջին բանախօսը՝ Օր. Տօնէվա, խօսեցաւ Սլավական Հիւեաքներուն վրայ։ Յաջորդաբար խօսեցան Օր. Քլանսիտու, Սոփոկլէսի Իկէքրա գործին վրայ։ Օր. Կուլումանովա Մանրէներու եւ Ջուրին վրայ։ Թրիսէ մը ետքը՝ չարունակելով բանախօսութիւնը Օր. Արշալոյս Ցրէնկեան խօսեցաւ յունական դասական կեանքէ նիւթի մը վրայ. օրիորդը աւելի աղէկ պիտի ընէր ընտրելով հայ գրական կեանքէ նիւթ մը՝ իբր հայ ընթացաւարտուհի։ Օր. Ռիւպէն խօսեցաւ Արդի Առողջապահութեան վրայ, և Օր. Սուպովա Մեծն Պետրոսի վրայ։ Խմբերգէ մը ետքը՝ աչակերտուհիներուն կողմէ Տօքթ. Ճօրճ Ուօշպըրն խօսեցաւ խիստ հմտալից ու գեղեցիկ ճառ մը՝ կնոջական դաստիարակութեանը, անոր ձգտումներուն ուղղութեանը, դերին և նպատակին վրայ։ Վարժարանին անօրէնուհին Տօքթ. Փէթրիք բաշխեց վկայականները, օրմէ ետքը ազօթքով ու երգով փակուեցաւ հանդէսը։ Հանդիսականները առաջնորդուեցան Պօլէճին հիւրասարը, ուր մեծարուեցան զովացուցիչներով։ Ա.—

ՀԱՆԵՐԱԳԻՏԱՆԻ 40ՐԴ ԹԻՒԸ վաղուընէ (հինգշաբթի) հրապարակ կ'ելլէ Համբարձման տօնին առթիւ, հետեւեալ ճոխ և զրօսեցուցիչ բովանդակութեամբ. Առաջին քարը. (Խմբգր.) Թեոդիկ։ — Ինչպէ՞ս կ'ամուսնանան (շար. և վերջ) Յ. Արփիար։ — Բոսֆիլներ (Զաղ) Սեպուհ Ակունքի։ — Աբեւելքի մէկ մեծ յաջողութիւնը. (Խմբգր.)։ — Անբակումին խօսքերը. Անմեռուկ։ — Խօսքերու տարափ, լեցուն կամ պարապ. Երմոգ։ — Վիրգանի նկարագրական մը ամբողջ ատկոտանաւորներով համեմուած. Լիլա։ — Շաբթուան լուրեր և ուրիշ բաներ։

ՀԱՆԵՐԱԳԻՏԱՆԻ այս թիւը կը պարունակէ Ազգ. Հիւանդանոցի ներքին սրահներէն պատկեր մը՝ հիւանդները ներկայացնող։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱԲՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՄԸ ԿԱՐԵԼԻ ԿԸ ՆԿԱՏՈՒԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 յունիս.— Թայմզ կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ յաբաբերութեանց վերաբերեալ լուրերը վերջերս ի՛նչ ի՛նչ ենք։ Թոքիոյի մէջ միտքերը գրգռուած են։ Պատերազմ մը նոյն իսկ կարելի է։ Ամերիկայի մէջ Փիլիպպինեանց կղզիներու վիճակէն կը վախցուի։ Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Թաֆթ, որ այդ կղզիները պիտի այցելէ, յետոյ մասնաւոր պաշտօնով Ճապոնի մայրաքաղաքը պիտի երթայ։ Նախագահ Պ. Ռուզվէլթ որոշեր է այդ այցելութիւնը՝ միտքերը հանդարտեցնելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ նոյն քաղաքին Կլոպ լրագիրը խստիւ կը պատասխանէ ճաբոնական լրագիրներու այն պահանջումին թէ Մ. Նահանգները ներում խնդրեն Ճաբոնէն։

ԲՈՍԻԶ, 11 յունիս.— Սան-Ֆրանսիսքոյէն առնուած հեռագիրներ հաղորդուեցան Բարիզի Սակարանին՝ ծանուցանող թէ Ճաբոնցիները խիստ գրգռուած են Ամերիկացիներուն դէմ։ Թանի դերակատարն ճառը (Տես երէկուան հեռագիրները) բուռն տպաւորութիւն մը գործեց։ Ճաբոնական արժեթուղթերը կը վաճառուին. հարիւրին չորս տոկոսաւորը 93.10էն 91.80ի իջաւ և Սակարանը գոցուելու պահուն 92.05 էր։ Հարիւրին 5 տոկոսաւորը 102.12էն 100.75ի իջաւ և 101.40ի փակուեցաւ։

ԲՈՍԻԶ.— Բարիզի Սակարանին մէջ հրապարակը խիստ գէշ էր բոլոր արժեթուղթերու համար։ Միջազգային արժեթուղթերուն համար վաճառումներ կ'առաջարկուէին։ Ռուսական ու սպանիական արժեթուղթերն ալ տկար են՝ ճաբոնականներուն զգալի անկումին հետեւանքով։ Լոնտոնէն հաղորդուած հեռագիրները, որոնք Նիւ-Եորքէն առնուած են, պղինձի գներուն վրայ բաւական մեծ անկում մը ցոյց կուտան։ Նիւ-Եորքի հրապարակը նաեւ ազդուած է նախագահ Պ. Ռուզվէլթի մէկ նոր ճառէն։ Ռիո Թինթոն 40 ֆր. կորսնցնելով եղաւ 2160։ Լոնտոնի մէջ պղինձի հրապարակն է 94 անգլիական ոսկի։ Սակարանը փակուելուն հրապարակը բաւոլոթած էր գնումներու հետեւանքով։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Նախագահ Պ. Ռուզվէլթ բանախօսութիւն մը արտասանելով նորէն քննադատեց երկաթուղիի մեծ Ընկերութեանց արարքները։

ՊՈՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կէս-պաշտօնական լրագիրները հաւանական կը գտնեն թէ Վիլհելմ Բ. ու Նիքոլա Բ. ամսոյս վերջերը պիտի տեսակցին։ Բեռլերպուրկի մէջ այդ լուրը ճիշդ չի նկատուիր։

ԲՈՍԻԶ.—Բարիզի նախկին երեսփոխան Պ. Բլոնիա Հիւկ մեռաւ այս առաւաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լտուաբա թագաւորը օգոստոս 20ին Մարիէնպատ պիտի երթայ։

ԲՈՍԻԶ — Երեսփ. Ժողովը այսօր սկսաւ վիճաբանել Ցրանսայի հարաւային կողմի այգեգործներուն գոհացում տրուելու վերաբերեալ օրինագիծին վրայ։ Ելմտական նախարար Պ. Բայեօ երկարօրէն պաշտպանեց իր առաջարկութիւնը, որ է սեպհականատէրերը պարտաւորել որ իրենց հունձքերուն համար յայտարարութիւն մը ընեն, ինչ որ կրնան քսնթրոլի ենթարկել անուղղակի տուրքերու պաշտօնեաները։ Այդ կերպով կարելի պիտի ըլլայ աղդուապէս արգիլել չաքարի գինները աւելցնելու պատրաստութիւնը, որոնք արտադրութիւնները կը ծանրաբեռնեն և խարդախութեան նիւթ կ'ըլլան։ Պ. Ժորէս ըսաւ թէ Պ. Բայեոյի ծրագիրը անընդունելի է և անբաւական. առաջարկեց որ Պետութիւնը մենաւաճառի վերածէ գինիներու ոգելից ըմպելիներու վաճառումը։ Վիճաբանութեանց չարունակութիւնը հինգշաբթի օրուան յետաձգուեցաւ։

ՆԱՐՊՈՆ.— Այս տեղի թատրոնը մոխիր դարձաւ դիպուածական հրդեհի մը հետեւանքով։

ՍԹՈՐԹՈԼՄ.— Բոլոր լրագիրները համակրութիւն կը յայտնեն Ցրանսայի նախագահ Պ. Ֆալիէռի Շուէյտի տալիք այցելութեան լուրին համար։

ՀՈՌՈՄ.—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Դիդոնի յայտարարեց Երեսփ. Ժողովին մէջ թէ Իտալիա կ'ընդունի պաշտպանական սպառազինութեանց պէսքը, բայց ոչ թէ յարձակողականներունը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թայմզ, խօսելով ֆրանսի

ՏԻՐԱԶԱՒԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ
ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՇՕՇՈՎ
VIN et SIROP de DUSART

Տիրազաւի գինին ու օշարակն մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆատ ոտ չօն ամենէն ազդեցիկ վերանորոգիչն է։

Ոսկրաթիք տղոց ոսկորները կը չիտկէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և անչափին տղոց։

Ցղի կիները սյս գինին ու օշարակը խմելով յղիներ ու չեն փսխեր և ախորի կորովի տղայ կը ծնին։

Լաքթօ-ֆոսֆատը ստոտուներուն կաթը կը շատցուցնէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդէմ ամման հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները չուտ կը բուրէնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ • A.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէֆօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տևկուտութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ոկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սերայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի առաջ։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Գալիս) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
) 2. Սուլթան Գայրաթա, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Զարէզ Գօլը, թիւ 120։

Դասերը և նոթագրութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ծիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—45

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2|14 ին 1320 Սեպտեմբեր 20 բուգիր Տիրմաճով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակ, Գալաթիա, Նալչը խան, Հէդա էն փողոց, թիւ 14, Թօօքէրաթիվ վաճառատանը դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Գալիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Գալիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Գահէջ Դարբ, Թրամուէյի ճամբան, թ. 40, մաքսատան մօտ։
Գալիս, Մ. Ի. Սաաօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Գահէջ Դարբ թիւ 10։
Գալիս, Ապաի պէյ ու Ընկ., Վէրնէէֆէնտի փողոց։
Գալիս, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Գահէջ Դարբ, Իզմիր փողոց։
Գասրգիւղ, Ալեքսանդր Անտարտսիաս չուկայի հրապարակ։
Գասրգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մասա հատէի։
Պէյօլիւքէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնգիւղ, Թէօգլոս Իսանիաէս, Նամակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռասի, Պէյօլիւքէրէ ճառատէսի, թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրենց, թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէշնիք, Բ. Սօմմարիբա։
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիաէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.։
17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.—Բաժնեատէրերուն կը ծանուցուի թէ, կանոնագրի 29րդ յօդուածին համաձայն, բաժնեատէրերու Ընդհ. Ժողովը տեղի պիտի ունենայ 1907 յունիս 26, չորեքշաբթի օրը, Լոնտոնի մէջ, Ուինչըսթըր Հաուզ, Օլտ Պրատ Սթրիթ, միջօրէէն մէկ ժամ յետոյ։ Ժողովին մէջ պիտի կարդացուի Վարչական Խորհուրդի տեղեկագիրը, 1906 դեկտ. 31ին աւարտող տարեշրջանին հաշիւները պիտի զեկուցուին, շահաբաժինը պիտի որոշուի և նոր անդամներ պիտի կարգուին։ Կանոնագրին 22րդ յօդուածին համաձայն, բաժնեատէրերու Ընդհ. Ժողովին ներկայ գտնուելու իրաւունք ունին անոնք որ առնուազն 30 բաժնեթուղթ ունին և զանոնք ետնդ ձգած են Օսմ. Պանքային կեդրոնատեղին, Կ. Պոլիս, կամ իր գործակալութեանց կամ մասնաճիւղերուն մօտ արտասահմանի մէջ (Լոնտոն, 26, Թրոկմորթըն Սթրիթ), (Բարիզ, Մէյէրպէր փողոց, 7) Ժողովին գումարումէն տասը օր առաջ։

Կ. Պոլիս, 1 յունիս 1907 10—9

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՄՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 ֆուրոնի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐ

Վճարումները օսկեղրամ ըլլալու են։ Ցիրուն դրուշին վրայ վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3 ½ տոկոս կը վճարէ 1000 օսկիէն վայ գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին տակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 օսկիէն վար գումարները կրնան եւ առնուիլ ամէն տեղ։

100 օսկիէն վար գումարները կրնան եւ առնուիլ գրաւոր կամ բանաւոր ալ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100– 150	օսկի գումարի համար	
6	»	151– 200	» »	»
10	»	201– 500	» »	»
15	»	501–1000	» »	»
30	»	1001 և անկէ վեր	»	»

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած տեղն վճարելով տեարկին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը պարունակող տեարկ ալ կը յանձնէ անչափաւոր տնուով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի գրամը քաշելու։

Խնայողական Սնուցուկն զատ։ Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ տեղանաւարական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻԿ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրիանոպիս, Դամիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Գալիս), Մանասիր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻԿ խմամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես ծանուցման և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս տեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ խնայողական Մասուկ մը, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—39

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ ապեժ մարդոցմանց թէ որթատունկերու վրայ կապոյտ արջասպ սրսկելու չրջանը մօտեցած ըլլալով, ստիպողական է որ այդ ետեւերը արջասպի ենթարկեն իրենց այգիները, միջոցի աւելներուն առաջն առնելու համար։

Ընդհ. Տնօրէնութիւնը այս առթիւ կը յիշեցնէ թէ կանաչ արջասպի գործածութիւնը կանխարգել միջոց մըն է և ոչ բուժիչ դարման մը։ Հետեւաբար իր ազդեցութիւնն առաջ քերելու համար՝ այդ գործողութիւնը պէտք է կատարուի հիւանդութիւնը առնկին վրայ երեւան գալէն առաջ։ Գործողութիւնը սապէս պէտք է ընել.—

Առաջին անգամ երբ որթատունկին մատաղ ճիւղերը 6-8 տերեւ ունենան, երկրորդ անգամ՝ 20-25 օր յետոյ, երրորդ անգամ առաջին արջասպումէն 20-25 օր եւեթ՝ երբ օդը խոնաւ է։ Սակայն այդ գործողութիւնը բոլորովին դադրեցնելու է յուլիսին, ուր խաղողները հասունցնելու վիճակին կը հասնին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը յիշեցնէ նաև թէ արջասպի լուծոյթը սապէս պէտք է պատրաստուի. 2 քիլօ սիւլֆատ տր ֆիւիվր (կանաչ արջասպ) և նոյնքան կիր՝ 100 քիլօ ջուրի համար։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
8/21 մայիս 1907 (1323) 10—7

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԵԾ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆԻ ՄԷՋ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ
ԱՍՈՒԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆԸ
10/23 ՄԱՅԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐՈՒՆԸՆԷ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՄ Է
ԶԳԱՑԱՑՈՒՆՑ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՄԸ
ԳՈՒՐԱՕԳԼԱՐՈՒ
ԱՄՐԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

Միլլէթ խանի մեծ բակին մէջ, լուսաւոր և մասնաւորաբար յարդարուած, հազարաւոր քուբօներ ցուցադրուած են այդ վաճառման համար, որոնք շատ լաւ կը յարմարին քոսթիւմի, բանալօնի և բարտրսիւի պարարատութեան։

Այս վաճառումը անգամ մը եւս պիտի հաստատէ վաճառատան այն համբաւը թէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն կը հայթայթէ առաջնակարգ տեսակէ կերպասներ, նորաձեւ ու վայելուչ և խիստ աժան։

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ԳԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

ԳՈՍԹԻՒՄՅՈՒ Դրուշ	60 — 80 — 95 — 120 — 160 — 200				
ԲԱՆԹԱԼՕՆՅՈՒ »	30 — 40 — 50 — 60 — 80				

Գինեերը ֆրոտ են եւ իւրաքանչիւր ֆուրոնի վրայ նշանակուած։ Ամէն ապրանքի արժէքը կը վերադարձուի՝ եթէ 48 ժամէն եւ աւելի։

Գաւառի այն յանախորդները որոնք նմոյշ կ'ուզեն, պարտին նշել ապրանքին տեսակը։

Կիրակի օրերն ալ վաճառատունը բաց կը մնայ մինչեւ ժամը 4 10—5

ՊԱԼՔԱՆ
Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ Ֆր. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ » 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ ամրցելի գիներով և պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—47

Ընդհանուր գործակալ Թուրիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Ղալաթիա, Տհօյէ Օրհինք Պանքի կից, Սինասոն խան

"ԱՏԼԷՐ,,
Առաջին գիրեն մինչեւ վերջին գիրը ընթեռնելի գրուած

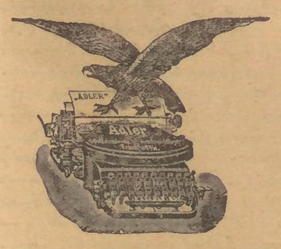

ԳՐԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ
ԱՏԼԷՐ

չնորհիւ իր ունեցած կատարելագործութեանց, պարզութեան և հաստատուն շինուածքին, քիչ ատենի մէջ, առաջնակարգ տեղ մը գրաւած է գրելու մեքենաներուն մէջ, և մեր յաճախորդներու ամենամեծ գովեստներուն կ'արժանանայ ամէն օր։

1906ի ՄԻԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՄԻԱԿ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
1906ի ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՈՍԿԻ ՇՐԱԴՐԱՄ
ՏՏԼԷՐ գլխու ունենալն սանկէ ըստ տուն յանկարելիները

Տոկունութիւն, դիւրաւսոյց մէթոտ, նորոգման դիւրութիւն, գրի ընթեռնելիութիւն, մաքուր գիր, բառերու և տողամէջերու կանոնաւորութիւն, պատճէններու նմանութիւն, վայելուչ ձեւ, արագութիւն, լաւ տպագրութիւն, գրերու մաքրութիւն, ստեղնաշարի պարզութիւն, գրերու ճոխութիւն, այլազան ստեղնաշարեր, գիրեր փոխելու մեքենաներ, թուղթի գլաններ, թաղիւլաթօր, թուղթի կանոնաւոր յառաջացում, եւայլն եւայլն։

Սիակ գործակալ եւ ներկայացուցիչ
Ֆ. Վ. ՎԻՆԳԼԷՐ
40—12 544, ՌՈՒՍ. ԹՂԹԱՏ. — Կ. Պոլիս

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՔԷՆ
ԱՐԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիաս	4311	Հիտալկա	1531	Մարսէլլա	3709	Սաքթօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինա	938	Հինտու	3720	Միքտաս	3557	Տիբեթ	1735
Անճէլա	1541	Տուրա	2383	Հորաթիս	1600	Միլա	1057	Սիլվիա	119
Սթիտոքս	2277	Տրաքտ	1713	Հուսպէց	595	Մանդէպէլլա		Սցէբա	1203
Պասանս	1822	Տինամա	504	Իակա	2354	Մուցիլլա	3419	Թասոս	1323
Պորտինա	1264	Էպքա	3464	Իտանա	5540	Նէքտ	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Պրիֆիլա	4481	Էլտրքտաս	1520	Ճիւնա	1080	Օտիա	4100	Թոքիս	3327
Գէյրա	1371	Էքտաքտ	1841	Քէլէս	1053	Ֆիթաքտիս	4036	Թալէս	1470
Գալիբոս	1837	Ֆիաս	954	Քալբինա	2307	Օրլանտս	1535	Օւրպինս	242
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոնվա	1700	Բալէրմա	1637	Վասքա	1914
Գոզ	1094	Ֆլամինկա	349	Լէս	1053	Բալս	510	Վալս	1289
Զիքակս	2729	Ֆրանչիսքա	4582	Լէբանթ	2272	Բիանճա	3329	Վալթուրնա	2391
Սօսէթա	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնա	1643	Բինալտս	1553	Եէտս	1350
Գոլորտաս	4235	Կիկանս	1143	Լորենցս	3191	Բալլս	1613	Զէքս	1200
Գանկա	2905	Կոզս	1011	Մալտա	724	Բօնէս	1789	Թորս	
Գորտս	895	Կրետանս	1695	Մարէնկա	1273	Բոպաքիս	136	Մայոն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Սիսիռս չոգենաւը, նաւապետ Ռէյնըր։
Թալզօ չոգենաւը, նաւապետ Մաքլերը։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Ալիքրօ չոգենաւը, նաւապետ Հիք, ամսոյս 15ին։
Մարիլլօ չոգենաւը, նաւապետ Տօպսըն, ամսոյս 22ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԸՐՋՕՏ
Թիւ 22 Զէ, Քիւլիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—32

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍ.
Ն. ԲԱՔԷ ՍՏ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒՈՒՍ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ցունիս 13ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
Ցունիս 17ին, Սիրիասի, Սեւ Ծովէն
Ցունիս 25ին, Խմիրդի, Մարսիլիայէն
Ցուլիս 1ին, Ֆրիժի, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ցունիս 13ին, Ֆրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովոռոսիսք
Ցունիս 18ին, Անգոլի, Մարսիլիա (յաւելուածական ուղեւորութիւն)
Ցունիս 4ին, Սիրիասի, Մուանիա եւ Մարսիլիա։
Ցունիս 26ին, Խմիրդի, Սեւ Ծով։
Ցուլիս 2ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—12 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Աբոնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՌԻՍՈՒՖԵԱՆ

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԶՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԷՊԻ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԼՈՒԽ Վ.ԵՑԵՐՈՐԴ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ

—Ա՜հ, օրիորդ, եթէ տեսած ըլլայիք զանոնք, պատասխանեց Արիսթօ զուարթ չեչտով մը։ Ոչ մէկ ծպտում յաջողած է անոնցմէն չափ։ Տեսնելու էր անոնց շաղակրատութիւնը... Զոյգ մը ճարտար դերասաններ էին անոնք... Մարթին չկրցաւ քան մը հասկնալ՝ հակառակ իր խորամանկութեան։ Պ. Պլանչարն ու Պ. բժիշկը եթէ տեսնէիք փողոցին մէջ, չպիտի կրնայիք ճանչնալ զանոնք։

—Է՛հ, ո՞վ գիտէ, դիտել տուաւ Օրժ Լըպէթ, մինչ իր չուրջը ամէն ոք քրքիջներ կ'արձակէր։

—Մինթէ չա՞տ տգեղ կերպարանք մը ունէր Ժորժ, հարցուց Ժանն, կամ կարմիր եղած։

—Ընդհակառակը, հիանալի երեւոյթ մը ունէր, օրիորդ։ Կը վախնայի որ այդ լկտուած կինը անոր սիրահարուէր... բարեբախտաբար գինովութենէն կուրցած էր տեսողութիւնը, յարեց Արիսթօ։ Եթէ ոչ՝ խեղճ տղան...

Հիմա զուարթութեան արցունքներ կը սրբէին ներկաները, չնորհիւ Արիսթոյի զուարճալի խօսքերուն։

—Սիրելի Ժանն, հայրդ ու նշանածդ ինչ դիւցազն պատգամներ եղան ինծի համար, ըսաւ տիկին աը Սէրիսոլ, համբուրելով մանկամարդ ժանեկագործուհին։ Չեմ չափազանցեր։ Փոքրիկ Արիսթօս, ճշմարտութիւնն ըսէ՛ ինծի, քանի որ հիմա ո՛չ ոք կ'ահաբեկի անկէ։ Վատնդաւոր բան էր երթալ այդ աւազակներու նկուղին մէջ փնտռել աղջիկս, այնպէս չէ՞։

Ստահակը ցնցեց իր գլուղ մազերով գլուխը։

—Միշտ վտանգաւոր է, տիկին, սոզոսկիլ այնպիսի օրէի մը մէջ որուն երբեմն այցելութիւնը կուտայ վագրը։ Կարելի է դէմ առ դէմ գալ Թէթ-տ'Էկլի կամ իր խումբէն մէկուն հետ։ Բայց տոքթէօրը մինակ չպիտի մնար այդ աւազակներուն դէմ։ Պարապ տեղը չէր որ կառքը թիւ 1 կառապան մը ունէր և ոտոտ մարդ մըն ալ ետեւէն կախուած էր։

Արիսթօ իր մօր թեւերուն մէջ դնելէ յետոյ Տիանը, գօտիէն հանած էր ըէվոլվէր մը և դայլոն մը։

—Ինչ կարիճ տղայ է, ըսաւ Արլէթ խանդավառութեամբ։ Ռանվիրայ ըլլալու մարդ է։ Հա՛յր, միասին պիտի տանինք, այնպէս չէ՞։ Թակալիի աջ բազուկը պիտի ըլլայ և բարեկամը Դալիպի։

—Սրտոտ տղայ, ինքզինքէս ամչցնել կուտայ, ըսաւ Պ. Հէրպլէօ հառաչագին։ Ինչո՞ւ համար Պ. Պլանչար իմ աջակցութիւնս մերժեց։

—Խոհեմութեան համար, պատասխանեց Արիսթօ։ Ներեցէք համբակ խօսելուս։ Ինչ պիտի կրնայիք ընել Մարթինի, եթէ երբեք ձեր աչքին առջեւ չարչրկէր փոքրիկ օրիորդը։

—Պիտի խեղդէի զանի, մռնչեց Պ. Հէրպլէօ այնպիսի ուժգնութեամբ մը որ տեղէն վեր ցատկեց Տիան և ամէնքը ըսկսան խնդալ։

—Ազնիւ պարո՛նս, չափազանց եռանդ ցոյց տուած պիտի ըլլայիք, ըսաւ Արիսթօ։ Ատոր համար է որ Պ. Պլանչար միասին չառաւ ձեզ։ Խորամանկութեան և պաղարիւնութեան պէտք կար՝ այդ վտուկ կնոջ դէմ պայքարելու համար, որ կապիկի մը պէս խորամանկ կը դառնայ, երբ ծոմ մնայ։ Կրնար ըլլալ որ փոփոխութեան ենթարկուէին ինքզինքը ճանչցնելու որոշիչ նշանները։ Հաստատապէս մտքերնիս դրած էինք Տիանը առնել կամայ կամ ակամայ. բայց նախընտրելի էր մեղմութեամբ գործելը։ Մարթինի գինովութիւնը օգնութեան հասաւ մեզի։ Կեցցէ գինովութիւն։

—Ո՞վ է այդ ըմբոստ աղաղակերն արձակողը, ըսաւ հեգնական ձայն մը։

Ձուլիօ և Ժորժ ներս մտած էին, իրենց սովորական զգեստներն հագած և դէմքերնին մաքրած։

Ժանն անոնց վրայ խոյացաւ։

—Ողջ առողջ հասաք վերջապէս. ինչ ուրախութիւն։ Հակառակ Արիսթոյի ժամանումին, հանդարտ չէի զգար ինքզինքս։ Ինչ ըրիք այդ սոսկալի կինը։

—Ցիմարանոց մը առաջնորդեցի, զոր կը վարէ բարեկամներէս մէկը, պատասխանեց երիտասարդ բժիշկը, ողջագուրելէ յետոյ նշանածը։ Հաւանական է որ քառասունրդի ժամ յետոյ այդ կինը կարենայ գտնել իր փայլուն կարողութիւնները։ Այն ատեն ազատ պիտի ձգուի. կը վախնամ որ երթայ իմաց տայ Թէթ-տ'Էկլի։

—Շատ ուշ մնացած պիտի ըլլայ, հաւաստեց Ձուլիօ։ Մինչեւ այն ժամանակ անդունդ մը պիտի բանանք, հոն թաղելու համար Թչուառականը։ Սիրելի պարոնս, գո՞հ էք մեր արշաւանքէն։ Նէ՞ռք, տիկին։

Ձուլիօ իր խօսքը կ'ուղղէր Պ. Հէրպլէոյի և Լէնօրի, որոնք երախտագիտութեամբ փայլող աչքերով կը դիտէին զինքը։

—Սիրելի և ազնիւ բարեկամ, ամբողջ կեանքիս մէջ չնորհապարտ պիտի ըլլամ ձեզի, քանի որ միասին պիտի ապրինք, ըսաւ Պ. Հէրպլէօ։

Լէնօր մինչեւ Ձուլիոյի չրթունքը բարձրացուց Տիանը։

—Համբուրեցէք զանի, քանի որ իր ազատարարը հանդիսացաք, և իր հօր վերադարձուցէ՛ք։

—Սիրելի տիկին, խոստացած եմ, պատասխանեց Ձուլիօ, փոքրիկ ազնկան ողորկ մորթը զգուելով։ Քիչ օրէն՝ այնքան ուրախ պիտի ըլլաք որքան վշտահար էիք ասկէ առաջ։ Պարկեշտ մարդոց ձախորդութիւնը և աւազակներու բարեբաղդութիւնը ժամանակաւոր բաներ են։ Արդէն ձեզի ըսած եմ և դարձեալ կը կրկնեմ. «քաջութիւն և վստահութիւն ունեցէ՛ք»։

Ինչպէս գուշակած էր Տօքթ. Ժորժ Լըպէթ, չնորհալին Մարթին քառասունը-ութ ժամէն սթափեցաւ։ Երբ մաքին մուչները փարատեցան և հակառակորդներուն կողմէ խաղացուած կատակերգութեան իրական դարձաւ, այն ատեն միայն դուրս խոյացաւ կառքէն։ Իր առջեւ կոնակի վրայ բացին դուռը։ Իսկոյն Թէթ-տ'Էկլի բնակարանը վազեց։ Այս վերջինը ուժգնութեամբ, իր ապահովութեան անհրաժեշտ եղող պատանդին կորուստն իմանալով, բայց իր կատաղութիւնը չյայտնեց խօսքերով, բան մը որուն կը սպասէր Մարթին։

—Տուն դարձի՛ր, առանց մէկ վայրկեան կորսնցնելու, ըսաւ Թէթ-տ'Էկլի։ Հեռաձայնով հրաման մը պիտի ընդունիս իրիկուն չեղած։ Լաւ բախտ մը ներկայացած է մեզի, որ մեծապէս կը փոխարինի այդ անյաջողութիւնը։ Պատրաստուէ՛ կարեւոր հրամանի մը հնազանդելու։

Տիրոջ այդ անսովոր հանդարտութեան վրայ զարմացած, Մարթին իր տան ճամբան բռնեց։

Այդ միջոցին Թէթ-տ'Էկլի դժոխային ծուղակ մը կը յղնար և փախստեան միջոցները կը պատրաստէր։ Խորամանկ Թէթ-տ'Էկլի երկար ատեն խորհած էր այդ բանին վրայ։ Ամէն մարդէ աւելի լաւ գիտէր թէ ոճրի և գողութեան վրայ հիմնուած յաջողութիւն մը ո՞րքան վաղանցիկ է։ Այդ Բարիզցի ազնուականը, ատուգիւ, ճիւղի մը վրայ թառող թռչունին պէս, պատրաստ էր թռչելու, կամ կածելի փոքր աղմուկ մը լսելուն պէս։

Իր երբեմնակի առած փայլուն երեւոյթներէն մէկը յաջորդ օրը պիտի կատարուէր։

—Լա՛ւ, հրաժեշտ ողջոյններս պիտի մատուցանեմ բարիզցի հանդիսականներուն, առանց մոռնալու արձակաղէններս, խորհեցաւ Թէթ-տ'Էկլի։

(Շարունակելի)